

పోలీసు వారి దౌర్జన్యము

గురుకాబాగునందు అకాలీలను మోటుగకొట్టుట

వక్రికావ్రతినిధులు సర్ విలియం విన్సంటునకొసగిన ప్రత్యుత్తరము

[టి. బ్యా. న. ప. క.]

గురుకాబాగునందు అకాలీలు ప్రవేశించినదని సందర్భమున బహుశయములను క్షయముగ చూచిన వక్రికావ్రతినిధులు భారత ప్రభుత్వ హోమశాఖకు దగు ము. ౧౯ నిలియం విన్సంటు కిమ్మా సామ్రాజ్య కానసభయందు అకాలీలను కొట్టుటకు గూర్చి వక్రికావ్రతినిధులు అతిశయోక్తుల వ్రాసిన కేసును కారోపించినందులకు ప్రత్యుత్తరముగ నివిధముగ వ్రాయుచున్నాము:

అత్యంత సరమునకు సమీపమున నుండే గురుకాబాగునందు బహుశయమైన దురంతములను గూర్చి సామ్రాజ్య కానసభయందు ౧౯ నిలియం విన్సంటు వక్రికావ్రతినిధులు వక్రికావ్రతినిధుల వ్రాసినందుండినవి పరిశీలించి, అందులకు ప్రత్యుత్తరముగ ఈ క్రింద సంకేతముల తేనిన వక్రికావ్రతినిధులను గురించి మేము ఇట్లు నిబంధింపబడినవి: హోమశాఖయందు ఉపవాక్యము మాకు విసుగున, ఆశ్చర్యమున, ఆగ్రహమున కలిగించినది. గురుకాబాగునందు వక్రికావ్రతినిధులకు పాపములను వెడలుటకు మాకు అనుభూతియును నయాపూర్వముగ నొసగిన అమృత సురభి దేవునికొకటి మానవర జే. ఎం. డబ్ల్యు. గారికి మాకు కృతజ్ఞతను ప్రారంభమున తెలుపవలసియున్నది. అయినను వివిధ ప్రదేశములలో నుంచుండి పోలీసు ఉద్యోగములు తెలియకల్గినవే గాక మోటుగ ప్రవర్తించి, వారిలో కొందరు దుష్కార్యములకు మైదొడ్డయి, ఆహూతరమైదొడ్డయి పదముల నుపయోగించి, ఈ సందర్భములలో వివరములన్నిటిని పత్రికలకు బహుశయముగా నుపయోగించిందిగాను, ఒకమారు అకాలీ జాతానుకు సంపూర్ణముగ నవలంబించిందిగాను, ఒకమారు అకాలీ జాతాను కొట్టుటను బాగుగ చూడవలెనని వక్రికావ్రతినిధుల ప్రదేశమునందు మేము నిలుచుకొనియుండగా గురుద్వారానుండి వచ్చు లాగి బయటకు వెళ్ళి, దీని తరువాత మోటుగ పోలీసువారు వచ్చి బెదిరించిరి. అనాడు ఇద్దరు అకాలీలను మరింత సేవముగ కొట్టుటచే, అవిషయమును మేము పత్రికలకు బహుశయముగా వక్రికావ్రతినిధుల వ్రాసినందులను మోటుగ వ్రాయుచున్నాము.

ఇట్లే ప్రేక్షకులలో పాటుపాలాకొందరుకును దెబ్బలు బాగుగ నేగిరి. పోలీసు అధికారులచే మాకు గలిగిన యవమానము ఇతరకు ఎంతయోగలదు. అయినను క్షయములములు గాకన ఇతరములకును విషయముల సేకరణములనుచే వానినన్నిటిని ఇచ్చివేసినందులను మోటుగ వ్రాయుచున్నాము. మేము మందరముగాని లేక మాలో కొందరుగాని క్షయముగ చూచినవిషయములనే యీ సమాధాన ప్రత్యుత్తరమునందు తెలుపుచుంటిమి.

మోటుగను అమానుషముగను నుండిన దెబ్బలను బాధ్యతగల భక్తులతో వ్యతిరేకముగ కమిషనరు, ఇన్ స్పెక్టరు జనరల్ పోలీసు దేవునికొకటి ఇన్ స్పెక్టరు జనరల్ చూచినవారే. అట్లుండ హోమశాఖయందు తెలివిన విషయములను నివృత్తిపాతముగ నుండింది చూచినవో ఒక్కటియైనను నిలవజాలదు. పండిత చతుర మోహన మాలవ్యా హాసంహార్యుల భాను రెవరెండు సి. ఎఫ్. ఆఫ్ మామూలుగాని భారతమునందు కేరళియ వారందరూ, వ్యాపకమునందుగాని విచక్షణమునందుగాని ఈమధ్యుని మించినవారందరు. దెబ్బలుకొట్టిన ప్రదేశమున పండిత మాలవ్య హాసంహార్యుల వానిని కట్టివారిని కాలములని వ్యవహరించెను. అనుభవము కొట్టినదెబ్బలు ఆగ్రహమునందు మోటుగ వ్రాయుచున్నాము. గురుకాబాగునందు వందలంది అకాలీలను పట్టుకొని కొట్టినవారే హాసంహార్యుల భాను అత్యంత సరము చేయెను. అందునప్పటికి ఒకమారు మోటుగ కొట్టుకొంటున్నాము మామోచిస్తూ తాలను కొట్టుచుండగా ఆమనస్కరముగ చూచెను. హాసంహార్యుల కుమారి త్రిపురాసుకుల లేవండెననియు కొంతమంది అకాలీలనుండి రక్తము కాచుచుండెననియు అయిన తెలిసెను. కొట్టుట అమానుషమున యనెను.

ఆంధ్రానుగాన గూడ ఒకటివలె కృత్యములను చూచెను. కామ కృతాను చూచిన కృత్యముల నూను పముల నియు, మోటుగ నియు పిచ్చునియు పత్రికలు, అంధులను కేరళియవారముగ నుండినందు, ఇంగ్లాండునకు

వైతికముగ న ప జ య ము గ లి గ న ని యు 'ఆంధ్రానుగాన' యభిప్రాయము. అయిన గవర్నరుగారితో గట్టిక చెప్పటవలననే దెబ్బలు కొట్టుట ఆగెను. ముఖ్య కార్యనివాహక సభ్యు లాక యిరువది మందియు, సామ్రాజ్య కానసభయొక్కయు, పంజాబు కానసభయొక్కయు సభ్యులు కొంతమందియు ఇంతకన్నను తక్కువకొట్టినపుడు చూచి స్వయముగనో, తీర్మానములచూచునో త్రూవము, అమానుషము అను పదముల నుపయోగించినారు. ఈ యభిప్రాయములు తరువాత పంజాబు గవర్నరుగారికిని, పంజాబు కార్యనిర్వాహక సభ్యులకును అందజేయుట నని తెలిసినది.

వక్రికావ్రతి అతిశయోక్తి పూరితములగు వార్త లేక వ్రాసిన హోమశాఖయందు ఆపేరించెను. ఆతరువాత విషయమును గూర్చి అట్టి యభిప్రాయమును చెలికెనో మాకు తెలిసినదికాదు. మేము మా మా వక్రికావ్రతినిధుల బహుశయములనుగూర్చి యే అతిశయోక్తి లంబించినో అతని నేరాలోపణ వట్టిరాధారమైనదిని మేము తెలుపగలము. "అతిశయోక్తి పూరితములగు రిపోర్టు" లకు మారుగ, సంపూర్ణముగ నహింస నవలంబించి కాంతముగ నహింసచూపిన గౌరవములగు వ్యక్తులను కొట్టుటను గూర్చి మేము సంపూర్ణముగ రిపోర్టు చేయలేదనియే మా తలంపు. బ్రిటిషు క్రిమినల్ యునైటెడ్ ముఖ్యముగ నిలిచియుండినది వైతికముగ, హోమశాఖయందు లేన యున్న కృత్యము నుండి యిట్టి నేరాలోపణచేసినంత కాలము ఆ వైతికములకు పక్ష గౌరవము లేగియుండును. గురుకాబాగు కొంతమారును నెచ్చటనో పాలమునందు రాత్రి 2 గంటల కెక్కువ గ్రామముల పోలీసువారిని కొందరు బట్టుకొని కొట్టిరి. ఎవరు కొట్టిరో తెలియదు. రుజువుకాలేదు. అట్టి రుజువుగాని కేసు నొకదానిని సంపూర్ణ నిగ్రహము జూపిన అకాలీలను పట్టుకొని కొట్టిన కేసు లలో నుండి వెల్లుటయు, తమ యుద్యోగముల యెదుటనే జరిగిన కార్యములను అబద్ధము లని చెప్పి ప్రయత్నించుటయు, భారత ప్రభుత్వము వారికి నుచితముగ నుండలేదు. ఆంధ్రానుగాన దెబ్బలను కొట్టుటను, అకాలీల సహనశక్తిని అహింసను చూచెను. పంజాబు గవర్నరునకును కార్యనిర్వాహకసభ్యు డగు సర్ బాకా మెయి వార్డు నకును, లాహోరు డివిజను కమిషనరు లాల్ బహదూరు ఇతర గొప్పయుద్యోగములకును అంతటిని వర్ణించిరి. ఆదెబ్బలు ప్రారబునియు, అట్టి దెబ్బలను కొట్టుటచే ఇంగ్లాండునకు వైతికముగ అపజయము అవదినమున గలగుచుండెననియు ఆమన కల్గించెను. అకాలీల ఆర్థికశక్తియును వారి సహనమును వారి హింసాప్రవర్తనను "సివిల్ మిలిటరీ కేసు" నయితము విధిచేత యంగీకరింప నలసివచ్చెను. గురుకాబాగు సందర్భమున అకాలీలను కొట్టినందువలన గలిగినంతటి యపరాధిత్వ, యశాంతి, ఆగ్రహము, ఇది కల కన్నదను బ్రిటిషు అధికారుల చర్యలవలన గాని. మోటుగ సంకల్పముల కిందటి దైవ కానసభ పూజలకు వ్యవహారము పాతము. కలిగించి యుండలేదని మేము స్పష్టముగ దెలుపుచున్నాము.

అధికారులు ప్రకటించిన ప్రకటనలకును మేము జూచిన వానిని తారతమ్యము అధికముగ నుండుటచే, అనువదించు జరిగిన విషయములను క్లుప్తముగ నిట నివేదించబడినది.

అందరకును తెలిసియే యున్నట్లు, ఒక్కొక్కసందర్భమున అకాలీలతో గూడినవాళ్ళ లొక్కొక్కటి ఒక్కొక్కటియు అకాలీ రక్తకర్షణ అహింసాప్రతిజ్ఞ వైకాని బయలుదేరుచుండెను. ఎవ్వడైనను ఈ గృహభంగమునో నలుగు రైతులకునో నివాసమునందు దుష్కార్యములకు వెళ్ళవచ్చుననియు, మోటుగ మోటుగ వైతము గురుకాబాగునందు గురుద్వారమునకు వెళ్ళవలెననియు వారు సామాన్యముగ నెంచుకొనియుండెరి. గురుకాబాగునందు పోవు వారిలో వక్రికావ్రతినిధుల పోలీసువారు కను లాటికలతో ఈ క్రింద కల్గించిన విధముగ నడ్డుపెట్టుచుండిరి కొన్ని పర్యావరణముల గట్టులయైననుండిన పోలీసువారును మరికొన్ని మారులు గట్టులయైన నుండిన పోలీసువారును చూచుచుండిరి.

అత్యంత సరమునందు అకాలీ రక్తకర్షణ అహింసాప్రతిజ్ఞ వైకానిన వెళ్ళవలెననియు, నలుగు రైతులతో నుండిన చిన్న జాతాను గాని తమ ప్రభుత్వము సంపూర్ణముగ నవలంబించి రని తెలుపుట యవసరము. మేము చూచినవారలలో వందలకొలది మందియుండిరి. లాటికలతో కొట్టినను, కళ్ళతో తన్నినను, గడ్డములను పట్టిలాగినను, వక్రికావ్రతినిధులనును పట్టి యొడ్డినను, పంజాబును గవనానించినను ఒక్క రైతును బదులు రోచిటికెన (వేలికెన) కెట్టినవాడు కాను. ఈ విషయము అబద్ధమున యెవరైనను (సభ్యులతో) ముందకు రావలదు? ప్రతిదినమును గురుకాబాగునందు అచ్చటికి బోవువక్రికావ్రతినిధులను కొట్టుట యజ్ఞము ఒకరో యద్దరో బ్రిటిషు పోలీసు ఉద్యోగముల వ్యతిరేకము. క్రిందను, ఉత్తరువులకొరకును జరుగుచుండెను. నూతన రింటెండెలు అడిమిలో నూతన రింటెండెలు, అసిస్టెంట్ పోలీసు నూతన రింటెండెలు సామాన్యముగ నుండెదవారు. వీరుగాకను అత్యంత సరమునందు గొప్పయుద్యోగములు ఇన్ స్పెక్టరు జనరల్, దేవునికొకటి ఇన్ స్పెక్టరు జనరల్, అత్యంత సరమున దేవునికొకటి కమిషనరు, లాహోరు డివిజను కమిషనరు మున్నగు వారు దెబ్బలు కొట్టుటచుండిన ప్రదేశములందు (వేలికెన) నుండిరి.

అకాలీలు చూపిన యెత్తు వారి బాధానుభవము నివృత్తి లక్ష్యకరముగ నుండవచ్చును. కాని వారి చూచుచుండిన వేలకొలది మా బోలెట్టు పలుమారు అగౌరవము గలబుడేగాక భక్తిగౌరవభావములు గూడ పలుమారు గలిగెను.

పోలీసు దురంతములు ముఖ్యముగ, మోటుగ ప్రదేశములందడకునుగ నుండెను. (1) అత్యంత సరమునందు గురుకాబాగు, గురుద్వారాను పోవు మార్గమున పండ్రెండు మైళ్ళదూరమున నుండి మోటుగ ప్రదేశములు. గురులరాజాసాని చిన్నవంతున (2) గురుకాబాగు వద్దకు ముఖ్యముగ గురుద్వారా యావరణమునకు వివాద ప్రదేశమునకును వక్రికావ్రతి (3) వాని పరిసరముల నుండి గ్రామములు. ఈ యీ ప్రదేశములందు జరిగిన దురంతములను గూర్చి క్లుప్తముగ వర్ణించుచు హోమశాఖయందు ఉపవాక్యము (కమిషనరు) నున్నవో లేక మేము క్షయముగ చూచి వర్ణించిన విషయములు క్రమముగ నున్నవో అభిప్రాయముల నిల్పియుచుకొనుటకు ఆసకాలమున చదువరులతో యుంపగదము.

(1) అ. గుంతలవంతున

1. — ౨ దినము పోలీసువారు తమ చేతి కత్తియులతో గాక లాటికలతో నొక జాతాను పట్టిరి. నుమాన పండ్రెండు పర్యావరణములకు ఒక్కమార్తెనను పోలీసువారివద్ద వేలములందగా మేము చూడలేదు. లాటికలతో కొట్టిరి. అనుగులపాదపు. ఒక అంచున 5 అంచులములు 6 అంచుల ౪ ములు ఇనుపకడ్డి లిగించబడియుండెను. రెండవమున యిత్తి కడ్డిలిగించబడియుండెను. లాటికలవందము 1 1/2 అంగుళములుండెను. వానిని అకాలీలవీలవైతము, రిలవైతము రహస్యంగా ములవైతము పట్టియొడ్డి కొట్టుచుండిరి. గురునానకు కాల్యాకళా కాల గుర్రావ్వాలాను (ప్రసిద్ధులగుచుండిన) ప్రాసెయి వోరు సింగు ఎం. ఏ (మిలీటరీ) యానుండగమును జూచి తనగుర్తు లిజ్జెనకపత్రిక యగు "కాల్యా" యందు సెప్టెంబరు 4 వ తేదీనా డెట్లు వ్రాసెను. "ఈయందగము నుమానపరమములములకాలము జరిగెను. ఒక జెండా సెగురవేయగా గుర్తులము ముందుకు నడచుట కుత్తయ్యెను. దీనివలన అకాలీల వైకి నడచెను. వారిలో ముఖ్యులొకఁడు గట్టుల అకాలీల వైకి నడచుటచే గాయము తేర్చుడెను. ప్రేక్షకుల చేతులు విలపించిరి. వారు దిగ్భాగి చెందిరి. గుంతలవంతున గాయములైనవారికి నొక నిమిషము ముఖ్యముగ నుండినట్లు దాక్షత్యచేప్పె ననియు, ప్రాసెయి వ్రాసెను. అతనిని రహస్య ప్రదేశములందు కొట్టుటచే గాబో, చాలవేపు మోటును బహుశయముగ నుండెను. అందుచేత దాక్షరులు ఇతర సాధనముల నుపయోగించి మూతమును బయటకు తెప్పించ వలసివచ్చెను. ఇద్దరు గుర్తులగట్టులవలన గాయములు ఎక్కడను నయ్యెను. రహస్య ప్రదేశములలో గాయములై బాధపడినవారు నెవరునుండిరి.

టి. రాజా లాంసి

మరునాటి దినము రంగము రాజా లాంసికి మారెను. ఈరాజా లాంసి అత్యంత సరమునందు (మరుకాబాగునందు పోవువారిలో 6 మైళ్ళదూరమున నున్నది. దెబ్బలుకొట్టుట ముగిసిన పిమ్మట పండిత మాలవ్యా అచ్చటికివచ్చెను. అతడు అచ్చటికివచ్చెను. అచ్చటికి వచ్చెను. ప్రతిభుత్తి రహస్య ప్రదేశముల, అయిన వర్ణించిన ప్రకారమే, కమిషనరుల బడియందుండి నీనియును పోలీసు నూతన రింటెండెలు ఇరువురు యుద్ధానికియు ఉద్యోగములు హాజరైయుండిరి. మోటుగను ఆ పోలీసు రింటెండెలు ప్రతిదినము

ఒక యువకుని పేరును నుండిరి. బాతరస్తాలో కొంతమారులు తానా కాంసిము వరకు రాగానే, యూరోపియను ఆఫీసుకు నాయకత్వము క్రింద నుండిన లాటిపోలీసులు వారివై దుమికీ వారి నటనండి వెడలిపోయిరి. అతనిని వెల్లిపోవుటకు నిరాకరింపగా, పోలీసులు వారిని పట్టుకొని కొట్టిరి. గురుకా బాగు దురంతములలో మిగుల ఘోరముగ నుండిన వానిలో నిదియొకటి సిక్కులు చేతులు కట్టుకొని తమ భార్యను కీర్తనల బాడుచు నిలుచుండిరి. పోలీసువారు సమీపించిరి. కాని వారు నిశ్చలముగ క్రిందకున్నాని తలల వంచుకొని "వహి గురూ వహి గురూజీ, సత్నామ్, సత్నామ్, సత్నామ్" యని పాడుచుండిరి. వారు అధికమగు నట్టియు, మిక్కిలి మోహితులైయు (తేలుతులై, మూర్ఖులైపోవు) కనుక వారాలాగుననే యుండిరి. లాటిలలో దెబ్బల వర్షము కురిసెను. అందుకు దోడు పోలీసువారి యోధవ్యుల తెప్పించిరి. అదియు మోగము దలిడెను. చూచుటకు భయంకరముగ నుండెను. వేలకొలదిమంది ప్రజలను దీనముగను "వహి గురూ వహి గురూవహి గురూజీ" యని స్మరింప సాగిరి. కొంతరు క్రింద బడిపోయిరి. ఇంకను కూర్చొని యుండిన వారివై వెంటనే లాటి దెబ్బలుపడెను. వారును తాళజాలక క్రిందకులి పోయిరి. తలలించెను వైకత్తి:వాక ఒక్కొక్కరుగ దెబ్బలు తినిరి. వారిని లాగి కొట్టిరి. కొందరు పోలీసువారు అకాలీలను లేవదీసి ఎత్తుగ నుండి ప్రజలమునుండి రెండుమూడడుగుల లోతు గగ్గోతులలో త్రోసిరి. దాక్తురు బాలభటులు వలంటియరులు ప్రభువు చికిత్సల జేసిరి. గురుద్వారా ప్రభుధక సంఘమువారేర్పరచిన మోటారులారిలూ ప్రభుచికిత్సచేసిన తరువాత పుట్టుకొని పోయిరి. పోలీసులలో ముఖ్యముగ గూర్ఖులును మహమ్మదీయులును నుండిరి. తరువాత పటానులును జేరిరి. ప్రజలులకు సహాయముచేయుటకు వెడలిన ఒక స్త్రీని పోలీసువారు తిట్టి, మోటుగను అంహానకరముగను ప్రవర్తించిరి. చూచుచుండిన వారికినూడ కొందరు దెబ్బలు తగిలెను కాని ఎరికిని పెద్ద గాయములు గాడెను.

(ఇ) చిన్నవం తెన

మరునటి దినముపోలీసు వారు అకాలీ బాతాక్షడ్డుపెట్టుటకు రస్తా వైగా 1 1/2 మైలు దూరమున నిలుచుండిరి. ఈస్థలము చిన్నవం తెనకు అనతిదూరమున నే యుండిన. మొదటిపర్యాయము ఆభ్యంతరముతేరుండ పో:చ్చినంత వరకు అంహా సెవైంబరు 9వ తేదీ పోలీసు వారు అచ్చటనే యుండిరి. ఈస్థలముననే కంద ముందీ యుండిన బాతాల వై పెట్టి దురంతములైనను గావించుపడెను. పెద్దంబరు 9వ తేదీనాడు గావించ బడిన యజ్ఞము వెనుకటిదినమునకున్న ఘోరముగను రాత్రియైనతరువాతకూడ, జరిగెను. పండిత వదనమోహన మాలవ్య సర్దారు బోగ్గిందసింగు (స్త్రీటు కాన్సిలు సభ్యుడు) రాష్ట్రీయ కానన సభ్యులు ప్రధాన కాల్యాదివాను మున్నగువారనేకు లాసాయంకాలము వచ్చియుండిరి. అధికారు లానాడిక బాతాను కొట్టుట లేదని నమృతము బహుకగా వారు రాత్రి 8-80 గంటలకు వెల్లిపోయిరి. పండిత మాలవ్య వెల్లెని పోలీసువారు తెలిసి కొనగానే అకాలీలవై బడి వీరిని పట్టుకొని కొట్టిరి. అకాలీ లవ్వను క్రింద కూర్చొని ప్రార్థన శ్లోకములను కాంతముగ పాడుచుండిరి. మొదట హెచ్చరిక వైనను గావించెదరు, అకాలీలకు ప్రేతుకులను బట్టుకొని మోసిరి. దెబ్బవై దెబ్బబడుచుండినను అకాలీలు వహిగురు సత్నామ్ గీతములను బాడుచునే యుండిరి. లాగి, యాడ్లీ, పెట్టి, కొట్టిరి. కొందరును గాయములైనవారిని ఒకచిన్న కాలు ననుచును త్రోసిరి. వారిని లాటిలలో దేహములో అన్ని ప్రదేశములందును కొట్టిరి. కొందరుద్యోగస్థులీ దుండగములం దూరక పొట్టునుటయేగాక నాయకత్వమువహించి నడిపిరి. వెనుకటిదిన మునందువలనే ఈదినముగూడ థంక వాయించబడెను.

తరువాత యెదుడినములును జరిగిన ఘోరకృత్యములు మరంత దారుణముగ నుండెను. 4వ తేదీనాడు క్రొత్తపద్ధతి యొకటి యవలంబింపబడెను. ప్రేతుకులను పొలములలోనికి తరుముటను మేము స్వయముగ జూచితిమి. వారిని పట్టుకొని వారి వస్తువుల దోచిరి. పలువురు తమకు మాతో సంభవించిన దురవస్థల క్షణించిరి. వారిలో గౌరవములును అనేకు అండిరి. మూలో కొందరును కొన్ని స్వప్రముగ దుబావగునట్టి కేసులను పోలీసు సూపరింటెండెంటునకును నాయబు తహశీల్దారునకును చెప్పితిమి. మేము కొందరుపోలీసువారిని చూపెట్టివారిని సోదావేయడని చెప్పినను, ఒక ఉద్యోగి మామాటలను వెడచెనిన బెట్టుటయేగాక, "కెల్లీ, పోలీసువారావద్ద రిపోర్టుచేసికొనుడు" అని తెదరింపుగా బలికెను.

ఈమారు, పోలీసు అధికారి రాత్రి యాలస్యమైనంత వరకు కొట్టక వేచియుండెను. అదిన మిక నెవనిని కొట్టుటలేదని యు, అందరును అచ్చటనుండి వెడలిపోయినవో, అకాలీలను తమతమ యింద్రకు వెల్లిపోవురు రనియు అతను వండిత వదన మోహనమాలవ్యతో చెప్పెను. అతా దేవని కొట్టుమని పోలీసు ద్యోగి కతినగు ప్రమాణమును పండితునియెదుట చేసెను. అది యును గాక, అకాలీలు ఉద్యమమునందు పట్టుదలతో నుండుట లేదనియు, వారియంతట వారిని వదలివెట్టిన అకాలీలు ఒకరు వెంటడి మరొకరు రాత్రిసమయమున నింద్రకు వెల్లుదురనియు అతడు చెప్పెను. అతని వేడుకోలు ననుసరించి, అమ్మలెన్ను కారులు, వలంటియరులు, బాలభటులు పత్రికా విలేఖకులు కార్యరంగమునుండి యొక ఆర్థమైలు దూరమున నుండవలసినవైనను, అకాలీబాతాకు వెనుకకొంతదూరముగ ముగ్గురుపత్రికావిలేఖకులుమాత్ర ముండుటకు వీలయ్యెను. అనంతరమైన వైద్యులను కొందరును సహాయమునకు బిలువనంపుట కై ఒకడాక్టరును, ఏడుధికారిని తెలియకుండ, కూర్చొనియుండెను. ఒకలెల్లతలపాగా వానిని, తరువాత నల్ల తలపాగ ముదునలి నొకనిని, తరువాత మరొకందరిని పట్టి కొట్టుటను మాలో మావ్యవస్థివిలేఖకులు స్వయము: జూచిరి. పోలీసు "జులము" నకు అయకాలీలు ఆక్షేపించుచు వచ్చుటకైగను సునిధిత జూపిగాని వెనుకకు మరలుటకు మాత్రము నిరాకరించిరి. నడున గల కత్తి గలవారు మరల బాతాలో చేరిపోయిరి. ఈలోపుగ పండితమాలవ్య కొందరు ముఖ్యకాల్యాదివానుసభ్యులతోగూడ దూరమున నిలుచుకొని చూచుచుండిరి. మూప్రార్థన నగీకరించి పండితు డారాత్రి సుమారు 10-15 గంటలకు అటనుండి వెడలి పోయిరి. వారు వెల్లివరకువారే రెండునిముసములైనను కాలేదు. ఇంతలో నెప్పటికలె నీడుపుట, లాగుట, త్రోయుట, కొట్టుట, ప్రారంభమయ్యెను. వెనుకటి "పరిశు" అన్నియు కృత్రిమైనందున కాబోలు, ఈమారు దెబ్బలు వెనుకటికన్నను దారుణముగ నుండెను. ఈ కృత్యములను మేము కొందఱుమూ బాగుగ చూడ వలసి తిమి. ప్రజలులకు అకాలీలను ఎచ్చటికో దూరమగు పొలములకు తీసికొని వెల్లి గోతులందును, అచ్చటచ్చను వారవైచినందున, భాలభటులును డాక్టరులును ప్రజితులైన అకాలీల కొరకై రెండు మూడు గంటల కాలము వెదకవలసినవచ్చెను. ఆ రాత్రి ఎవరికైనను చికిత్సలేక చనిపోవుదురేమో యని దిగులుగ నుండెను.

తమకార్యక్రమము ఫలితము గాంచలేదనియు, సిక్కుల నావిధముగ సాధించట దుస్సాధ్యమనియు, ప్రజలయొగ్రహము అధికమై తమ కవశక్తి కలుగునుండెననియు పురుష్యమువారు నెవైంబరు 9వ తేదీనాడు చివకు కనుగొన గలిగిరి. గురుద్వారాకు పోవుచారిన నుండిన పోలీసుపోస్టు తీసివేయబడెను. మొదటి "దల్లితు బాతా"ను మొట్టమొదటిపర్యాయము అడ్డుపెట్టగా గురుకాబాగునకు పోవనిచ్చిరి.

గురుకాబాగు

ఇచ్చట నలుగురైదుగురు జట్టుజట్టుగ గురుద్వారా నుండి తమమతస్వత్వమును చెలాయించుటకు తోటకు వెడలుచుండిరి. గురుద్వారా వంటసాలకు కర్రలను సంపాదించుటకు చెట్ల కొమ్మల గొట్టుటకు వారు ముందుడుకునకుండు పోలీసువారు లాటిలను దెబ్బలు కొట్టి యాపుచుండిరి. కొన్నిమాటలు అకాలీల గడ్డముల లాగుచుండిరి. కనీస మొక్కమూరైనను ఒకగుర్ఖాపోలీసువాడు తన బరువైన బూటుకాలిని క్రింద పడిన యొకనిమెదలై నిమసకాలము వరకు అట్లేయుంచెను. కాలిని తీసివేసిన కొంతసేపటికి ఆయకాలి మరల తలయెత్తెను. ఈమారుగూడ పోలీసువాడు వెనుకటికన్న గట్టిగ తనకాలితో అకాలీ స్మృతితప్పకరకు కొట్టెను. ఇట్లు చాలారకు అందరిని ప్రైచరులలో తీసికొని పోవువరకు వారిని స్మృతితప్పకటుల మోడుచుండిరి. ఇది యనదినము జరుగుచుండిన యభ్యుసము దేహములలో రహస్యగురు ప్రదేశములందును నుకు మార ము గు ప్రదేశములందును పలుమారుకొట్టుచుండిరి. కాని తరువాతవైనను బాక్రత్త వహించలేదు. వెండ్రుకలనుబట్టి గడ్డలనుబట్టి లాగిరి. ముఖమువైనను, తలవైనను లాటిప్రేటులవలన, రక్తము ప్రవహించెను. చివర వాలుగు దినములలో లాటిదెబ్బలు కొంచెము మారెను. కాని వట్టిదెబ్బలు మునుపటివలెనే సాగుచుండెను. కొన్ని మారు లూపిరి తిరుగుకుండునటుల చేసిరి. హాకిం అబ్బాలో భాగ్ గారే స్వయముగ నిట్టి కేసు నొకటి జూచిరి.

iii గురుకాబాగు పరిసరముల పోలీసువారు గావించిన చర్య పోలీసులు, గురుకాబాగు పరిసరములనుండెడి గ్రామాదులకు వెల్లి అచ్చటి ప్రజలను కొట్టి పలవిధముల బాధించిరి మేము వింటిమి. కొన్ని కార్యములను మాలో కొందరును జూచి

తిమి. అన్ని దుండగ కార్యములను మేము స్వయముగ చూడలేదు. గురుద్వారాకు ఆచారపదార్థములను బంపినను సందేహమువై గ్రామములలో ననేకులకు తన్నీరి. సహస్సర కాలను తద్ద నొకనికి పిపునిద తగిలిన లాటిదెబ్బలు గాయములు 24 స్వప్రములు గన్నించుచున్నవి. వత్త ఫలమువై కొన్నియు, తొడల పయన నా, రహస్య ప్రదేశములందును కొన్ని గాయములు గలవు. మా విన్నవము నంగీకరించి ఒక కేసు మిగుడు ఈ గాయములన్నిటిని పరిశీలించెను. మరి యొకడు 18 గాయములను మూడవవాడు 21 గాయములను జూపెట్టిరి మేము వినిన కథలన్నిటిని గూర్చియు ఇచ్చట ప్రాయముల యనవసరము. లాభమును లేదు. వీని నన్నిటిని నమ్ముచో, ప్రజలు చెప్పిన విషయముల జాలోచింప, ఒక వాంఛు రోహ లలిదారుణ పరిపాలనను సాగెనని యెంచవచ్చును. భాయి భగవత్సంగు, భాయి తారాసింగు (తండ్రికుమారులు) మరణములు తెరా గ్రామములో జరిగిన విషయమై పత్రికతం దిదివరకే ప్రకటింప బడెను.

ఉపసంహారము

గాయములు తగిలి ఆస్పత్రులందు చికిత్స పొందుటకు చేర్చబడిన వారిని గూర్చి యొకంత ప్రాసి యా మా సమాధాన పత్రమును ముగింప దలచితిమి. కనీపు జలప్రదర్శనము మాత్రమేగావించబడె నని అధికారులు దంభోర్వల పలుకుచున్నారు. దెబ్బలు తగిలిన నుమారు 1,800 చుండికి గాను, నుమారు 269 మందికి మెడవైన గాయములు తగిలెనని వైద్యాల యముల పరిశీలనాధికారియగు కర్నల్ గులాబ్సింగు తెలిసెను. 300 మందికి పొట్టులవై తగిలెను. 69 మందికి బీజములవైన తగిలెను. మెడకు గాయములు 79 మందికిని హృదయమునకు 19 మందికిని మడ్డకు 7 మందికిని తగిలెను. 158 మందికి దేహములో కొన్ని భాగములు నలిగిపోయెను. 40 మందికి మూత్రవ్యాధి సంభవించెను. 8 మందికి కోటగావలనన గాయములయ్యెను. 9 మందికి తెంబులును, ఇద్దరుకు ఎముకలు విరుగుటయు ఇలాటివి నుమారు మొత్తముమీద 953 కేసులుండెను. వీరుగాన నుగుకాబాగునకు దెబ్బలు తినినవారు 130 మందిగలరు. వారినిగూర్చి యింతదేయము ప్రత్యేకముగ వ్రాయలేదు. గురుద్వారా ప్రభుధక సంఘమువారేర్పాటుచేసిన, ఆర్మితసమలలోని ముఖ్యవిద్యాలయమును సి. ఎఫ్. ఆంధ్రానుగారు సందర్శించిరి. వారుపలుమారు ప్రజలులను చూచిరి.

ఆస్పదస్పదు తీసికొనిన ఛాయాపటములను గూర్చియు నొకంత వ్రాయవలసియున్నది. ఆపటము లన్నియుల దురంతములను జూపవుగాని కొంతవరకును మేము తెలిసిన రిపోర్టులను రుజువుచేయుటకు తగియుండును. హోము మెంబరు పదవియందున్న యధికారి తెలిసిన యభిప్రాయములను మేము ఖండించుటకు బానుకొనుట విధిలేని మార్గమైనది. కాని మాగౌరవమును కాపాడుకొనవలసియున్నది. మావ్యక్తివై నాకోపింపబడిన కళంకమును బాపుకొనుటకును, ముఖ్యముగ సత్యము నిలువదెట్లుటకును చేకూరెడల ధృవబద్ధముగ నుండుటకును ఈసమాధానము వోసగుట యవసరమైనది. సామాన్య కాననభోగ సర్దారు మాస్సింగు అకాలీయుస్వయమును ఖూర్చి చర్చించుటకు సభ సాపుదలగొనినపుడు ఆభ్యంతరము గల్పింపబడినందున మాయవసరము మరింత వధికమైనది. ప్రజలకు గురుకాబాగు దురంతముల నిజ నితి తెలియుట కింకటి యనకూలకాళమును కానన సభాధ్యక్షుడు తప్పించినందులకు దురదృష్టకరముగ నున్నది.

సం. రుచిరాం సహాని ఎం. ఏ.

ప్రీత్యాను విచారకర్త, ప్రతినిధి, లాహోరు; లాహోరు, నెవైంబరు 26, 1922.

- (సం) జ్ఞానచంద్రు రంపాలు,
- "బండేమాతరం" సంపాదకుడు, లాహోరు.
- (సం) జి. ఏ. సుందరం, బి. ఏ. బి. ఎల్,
- సహాయసంపాదకుడు, "ఇండిపెండెంటు," అలహాబాదు.
- (సం) బొల్లకంధవర్మ,
- "స్వరాస్య" ప్రతినిధి, మదరాసు.
- (సం) మిలిరాం,
- "బండేమాతరం" ప్రతినిధి, లాహోరు.
- (సం) మధుసూదన్,
- "జహిందారు" కృతసాహకుడు, లాహోరు.
- (సం) అబ్దుల్ మజిదు అలీఖాన్,
- "జమీయాద్" ప్రతినిధి, లాహోరు.
- (సం) ఉత్తమ్సింగు జ్ఞాని,
- "అకాలీతరణ" ప్రతినిధి, ఆమృతసరము.
- (సం) అనంత నారాయణసేనాల్,
- బి. ఎ. ఎల్. ఎల్. బి,
- "ప్రీత్యాను" సహాయ సంపాదకుడు, లాహోరు.

$$\text{H}-\text{C}\equiv\text{C}-\text{H}$$

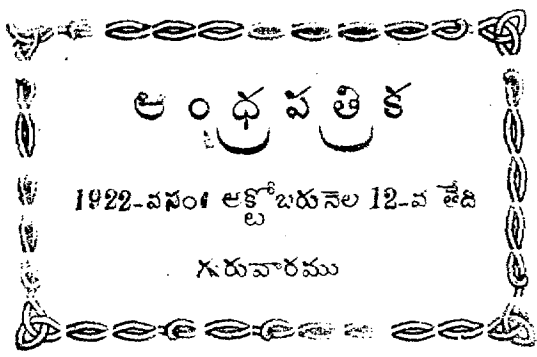
కా రాగ్గూహమున అకా లీలకు సలము చాలకుండుట-భోజనము సరి చేకుండుట

ఇది వ తెలిసి అన్యుల కుమారుల పొరపాటునకు నరసి
నది. ఇలను వాటిని కుమారుల కౌక్కులముగా నేర్పవలసిన
మనస్సేన స్థిరముగా నేర్పవలసిదేను. ఈ సంఘమునకు లాలా
ప్రభులాలు ప్రాతీగారు కౌక్కుల కార్యదర్శకుగా పని చేయు
వారు. వందేటి మదనమోహన మూలవ్యాకారితో వాల్మీకించి
నింభనలను సిద్ధపరుచుటకు ప్రబంధక సంఘ ప్రతినిధి యొకరును
కౌక్కులదర్శకులను సమన్వితావలీ ఘటాంతరముగాయను నియమం
వుండి యను శీర్షానము లామోదంబుదేను.

అమృతసదులఁ గురుద్వారాసంఘము వారివైద్యశాలలలో
గాయములు తగిలినవారికి చికిత్స చేసిన వైద్యులు అమృతసదు

దేహబాధను తీర్చుకొనుటకు 7 వ తేదీ ఉదయమున
భాయీ హరిహరు సింగుగారు గురజాద్రు గురుద్వారమునందే
వెలుపలకు వెళ్ళగా దారిలో ముగ్గురుపోలీసులును మరియుద్రును
ఎదురుపడి మొదట పరీక్షించి సింగుగారివద్ద నున్న ఈ 18-6-
54 నుంచి 4 కేసులను తీసికొనిరి. 6 వ తేదీన ఆ రెండు కాబుదలకు
వెళ్లిన ఆచారీలు ఆనగడము కేసులును సింగుగారి కిచ్చిరి. పోలీ
సులు వానిని తీసికొని సింగుగారిని గుద్ది తన్ను బలమగు దెబ్బలు
కొట్టి ఒక గంటపేపు నిర్యాధమునం దుంచి పంపివేసిరి.

కరీంపూరు యుద్ధాహింసకు గారు మధురాదాస్ కు
నుండి వాటా ఒక్కటికి 1200 నూపాయల ప్రకారము వాటాని
కేల వాటాలు కొనినారు. ఈయెత్తమంతటితో ముంబాయి
గారు యుద్ధము యావత్తును రీ క్ష గ ల ర ని తెలియ నున్న యాది
సెల్లంబు యిండియా మిల్లు సంఘ 780 వాటాలును, స్వదేశీయ
50 వాటాలును తాతా నెయ్యి కంపెనీ వారి కిమ్మటని మధురా
దాస్ గారు పప్పుడిదిట్లు తెలిసినది. యుద్ధాహింస వాటాల
సంఘ యంతటముం దెన్నడు జరిగియుండవలె న్యాహింస
కేత్తు మధురాదాస్ గారు భవమిమ్మటనలన పుంభుమన్న యది
కేత్తు పచ్చిపత్రవార లందరికిని భవమిమ్మి త్రిచ్చానిం దెననని మధు
రాదాస్ తెలియజేసినారు ఇంత న్యాహింసను ఒక్క గట
లో జరిగెడి. ఇప్పుడు మార్కెటుందు రానున్న పప్పు
పద తొలగించబడినది—

ద్వేషరాహిత్యము:

ఉద్యమాధిక్యము

మాంధ్యేర్దు గార్డియను పత్రికా విలేఖకుడు నిరాకరణోద్యమ స్వరూపమును కనుగొనుటకు సరమయినను, దాని చిహ్నములను కొన్నింటిని కనిపెట్టి వర్ణించగలిగెను. అమృతసరమునందు డయర్లు ప్రభృతులు ఘోరకృత్యములను జరిపిన పిమ్మట, ప్రజలలో యూరపీయనులపై ద్వేష భావము పెచ్చుపెరిగి యుండునని భావించి, వీరా షట్టణము జేరి. కాని విదేశీయులపై ప్రజలలో నెట్టిద్వేషమును వారికి కనుపించలేదు. ప్రభుత్వము వారు తమలోపమును అంగీకరించినపిమ్మట, భారతీయులు వేళాకోళము చేయుదురనియు, అల్లరి కావించురనియు, వీరు తలంచిరి గాని, అందు కక్కడను ఆధారము గనుపించలేదు. ప్రజలను వీరు కొన్ని సంగతుల నడుగగ, మర్యాదగ జవాబిచ్చిరి. జలియన్ వాలాబాగ్ ను వీరికి చూపిన యాతడు గూడ, కడు నిగ్రహముతో మాటాడి రని పత్రికా విలేఖకుడు దెలుపుచున్నాడు. మరు దినము రైల్వే స్టేషనుయొద్ద పాశ్చాత్యస్త్రీ యొక్కరు, ప్రజలమధ్య నిలచియున్నను, ఎట్టి తొందర గలుగలేదు. శత్రువులను ద్వేషించి, వారిని హింసించుటకు పాల్పడెడి గుంపుల జూచుట కలవాటు పడిన మాంధ్యేర్దు గార్డియను పత్రికా విలేఖకునికి సందర్భము, మిగుల ఆశ్చర్యకరముగనున్నది. జలియన్ వాలాబాగ్ లో స్మారకచిహ్నమును నిర్మించు నపుడు, అది ద్వేషచిహ్నము గాదనియు, నిరపరాధులగు దేశవీరుల సన్మరణము ఎల్లరను ఘట్ట హృదయాల జేయుననియు, గాంధీ మహాత్ముడు వక్కాణించెను. ఆ సంగతి యధార్థమని, ఈ పత్రికా ప్రతినిధి గనిపెట్టిన విషయముల బట్టి కనుగొనవచ్చును. నేడు మరల అకాలీలు జూపెడి అదృశ్య సహనమునం దీనత్యము వెల్లడి యగుచున్నది. పంజాబు ప్రజల దివరకేమి, ఇప్పుడేమి జూపుచున్న జతేంద్రియత్వము, ఆధునిక ప్రపంచమున నిరుపమానమని ఎంచుట కెంతమాత్రము సందియములేదు. పంజాబునందు జాతిద్వేష మిను మంతయు గనుపింపకుండుటకు కారణమేమని పత్రికా ప్రతినిధి యడుగుచున్నాడు. హైందవ ఉపేక్షా భావమా, వారి సరళస్వభావమా, లేక గాంధీ మహాత్ముని ఉపదేశ కారణమా యని, ఇతడు ప్రశ్నించుచున్నాడు. నిజము చెప్పవలసిన ఈమూడు కారణములు మిళితమైనవని, ఇతని యుద్దేశము.

మొదటికారణము ఇపుడంతగ వర్ణింపదు. హైందవులు స్వస్వరూపమును కనుగొనకముందు ఉపేక్షావహించినమాట నిజమే. పరాధీనస్థితియందు చిరకాలముండుటచే, వారు అనేకావమానములను ఓరిమితో భరించి యుండవచ్చును. కాని యీ మారు భారతజాతీయందు అత్యుద్యతప్రభోధము గలిగెను. జాతికి గలిగిన యవమానములు తొలగ నంతవరకు తామూరకుండజాలమని భారతీయులు వెల్లడిజేసిరి. ఇట్టిసందర్భములలో వారు హింసను మనోవాక్యము కర్మలందు జూపకుండుటకు ఉపేక్షా కారణముగాజాలదు. గాంధీ మహాత్ముని

యుపదేశములును, భారతీయుల సరళస్వభావమును ఇందుకు ముఖ్యకారణము లనుటకు సందియము లేదు. ఈ రెండు సందర్భములును ఇంగ్లండులో గూడనుండిన బాగుండునని వీరు తలచుచున్నారు. నిరాకరణోద్యమమేమి పనిజేసెనని, యడుగువారు కలరు. దానివలన శాశ్వతప్రయోజనమేమి గలిగెనని ప్రశ్నించువారుండురు. ఇందుకు, మాంధ్యేర్దు గార్డియను ప్రతినిధి వర్ణించిన విషయములే ప్రత్యుత్తరమొసగగలవు. ప్రపంచశాంతి గుడురుట కి తరుణమున, ప్రధానాభ్యంతరమేమి? వెనుటికన్నను ఏర్పాటు లధికముగ నున్నవి. అనేకసంఘము లుద్భవించినవి. కలుసమావేశములు జరుగుచున్నవి. విశేషధనము వ్యయమగుచున్నది. కాని, జాతుల మధ్యబెరిగిన ద్వేషభావ మంతరింపలేదు. హృదయసంయోగము గుడురలేదు. హిందూదేశ విపుడు ప్రపంచమునకు మార్గదర్శకమగుచున్నది. తనను పీడించెడివానిని ద్వేషించుటలేదు. పరులవలన కలిగెడిబాధలన్నియు తానే భరించుచున్నది. గాని, వారిపై ప్రతీకారము జూపుటలేదు. ఇట్టి పరిస్థితులు ఇంగ్లండునందు వ్యాపించుట యవసరమని, పత్రికా ప్రతినిధి భావించుచున్నాడు. హిందూదేశము ధర్మమార్గమున సంచరించుచు అభీష్టసిద్ధిని గాంచుచో, పాశ్చాత్యప్రపంచము ఆమార్గము నవలంబించకమానదు. హిందూదేశ మితరుణమున అలసభావముచేగాని, చలతవలనగాని, మహాత్ముని యుద్ద్యమమును విడనాడుచో స్వీయక్షేమమునకే గాక, ప్రపంచాభ్యుదయమునకుగూడ భంగము కలిగించినదగును. అట్టి తప్పుదోవ ద్రోక్కకుండ, దేశమును కాపాడవలసిన బాధ్యత నాయకులపై నిలిచియున్నది.

తురమ్మ సమస్యయు పంజాబు సమస్యయు పరిష్కారమగుచున్నవి. స్వరాజ్యసమస్యయు వెన్నెంటనే పరిష్కారము గాక తప్పదు. విజయమాసన్న మగుచున్నతరి, ఉద్యమాశయములగూర్చి సందియము గనబడుటగాని, ప్రజలను పెడమార్గమునకు ద్రిష్టటగాని, దేశమవలంబించిన దీక్షకు భగ్నము గలిగించుటగాని, మహాత్ముని కత్యంతద్రోహము గావించినటులగును. తమకును, డి. బి. రాజనారేంద్ర నాథ్ గారికిని జరిగిన సంభాషణను మాంధ్యేర్దు గార్డియను పత్రికా ప్రతినిధి ప్రచురించెను. నారేంద్ర నాథ్ గారు పంజాబు శాసనసభ్యుడు, ఉపకార వేతనము పొందెడి ప్రభుత్వోద్యోగి, సివిల్ సర్వెయ్ సభ్యుడు. పెద్దఉద్యోగమును నిర్వహించియుండెను. ఇతను అతివాదక టిలో జేరడు. వీరు పైతిము ఏమని పలికిరి? బ్రిటిషుపార్లమెంటు సభపై నను, బ్రిటిషుమంత్రివర్గముపై నను, ప్రీవీ కౌన్సిలుపై నను ప్రజలవిశ్వాసము తొలగెనని, వీరు నడివిరి. కారణమేమి? మార్షలు లా దుర్గంతము లన్నిటితో వారు సరిపెట్టుకొనిరిగాని, న్యాయము నలుపలేదు. పంజాబు దుస్థితికి సర్ మై కేలు ఓడ్డయరు గారి బాధ్యత ను నారేంద్ర నాథ్ గారు నిరూపించి, మంత్రియగు లాలా హరిషక్ లాల్ వంటివారికి ద్వీపాంతరవాసశిక్ష విధించిన సంగతిని వారు పేర్కొనిరి. అవమానకరమగు శాసనము విషయమై అసమ్మతి జూపుడని ప్రజలను హెచ్చరించుటయే, హరిషక్ లాల్ గారి తప్పిదము. ఈసంగతుల నింతర్వరలో మరచుట దుర్లభమని వీరు నూచించిరి. నారేంద్రనాథ్ గారు బ్రిటిషు రాజ్యముపై నభిమానముగలవారే. కాని, బ్రిటిషు పరిపాలన మారంభమయినపిమ్మట, దేశములో అంతర్విభేదములు విస్తరించెనని వీరు ఖండితముగ బలుకుచున్నారు. హిందూమహాత్ముడీయ సిక్కు విభాగములేగాక, కృత్రిమవిభాగములు మరికొన్ని పొడసూపెనట. వ్యవసాయదారులకును తదితరు

లకును విభాగము లేర్పడెను. పంజాబు అధికార వర్గమువారు కృషివలలకు జేరితరగతియనియు, ఇతరతరగతులనియు, విభాగము గావించిరి. అప్పటి నుండియు రెండుతరగతుల వారికిని పోరాటములు బలమయినవి. పంజాబు భూసంపాదన శాసనముందు, ఈ విభేదములు కల్పింపబడినవి. క్రొత్త జాతివిభేద మేర్పడినది.

వీనికి కారకులగు కర్జను, ఓడ్డయరుగార్లు నిజోద్దేశమును గ్రహింపవచ్చునని, వీరు నూచించిరి. పాలకవర్గ మిరితిన విభేదములను విస్తరింపజేయుచుండ, పంజాబునందు ఒకరిని జూచిన ఇంకొకరికి నెదిపడకజోయెను. పంజాబునందేగాక, హిందూ దేశమందంతటను ఇట్టి భేదభావము చిరకాలము నుండియు వర్ధిల్లెను. ఈ భావమును తొలగించి, సంయోగమును గుడుర్చుటకే, గాంధీ మహాత్ముడు పాటుబడుచుండెను. ప్రజలలో నైకమత్యము లేకుండుటయే, స్వరాజ్యసిద్ధికి ముఖ్య ప్రతిబంధకమని మహాత్ముడుకు దెలియెను. ప్రజల నావరించిన సస్పహాయతయు, పరాధీనభావయు, ఐకమత్యమును చెడగొట్టుటకు తోడ్పడెను. ఇట్టిదుస్థితి నుండ ప్రజలను తప్పించుటకే మహాత్ముడు అసహాయ యోగమును బోధించెను. దానిఫలితము, పంజాబునందేమి తదితర ప్రదేశములందేమి స్పష్టముగ గనుపించుచున్నది. ప్రాతివిభేదము లంతరించుచున్నవి. భాత్రిభావము ప్రబలుచున్నది. జాతీయ భావము అస్పృశ్యములలోను బలముగ నాలుకొనుచున్నది. భారతీయు లీ సమయమున మహాత్ముని యుపదేశములను ఆకుంకిత దీక్షతో నిర్వహించుచో, అనతికాలములో మనోరధసిద్ధి బడయగలరనుటకు సందియములేదు. మహాత్ముడు కారాగృహమునందు పైతిము నిండు విశ్వాసముతో నున్నట్లులను దెలియుచున్నది. ధర్మబద్ధమగు యుద్ద్యమ మేదియనినను అపజయము గాంచజాలదు. అట్టి గట్టి నమ్మకముతో భారతీయు లీ సమయమున పాటుబడుట, అవసరమగుచున్నది.

స్వరాజ్య విధానములు

బిసెంటు ప్రభృతులకు స్వరాజ్య విధానములపై మక్కువ ఇంకను తొలగలేదు. ప్రస్తుత సంస్కరణ విధానము నిస్సారమని వారికిని దెలిసి వచ్చినది. ఇంతకన్నను అనుకూలమగు స్వరాజ్య విధానము నెలకొనినగాని, దేశమునకు లాభము లేదని వీరును అంగీకరించుచున్నారు. కాని అనలంబింపవలసిన పద్ధతుల విషయమై వీరి నింకను పాత భ్రమలు విడువలేదు. మాంటుఫర్డు సంస్కరణములకు బూర్వము, కాంగ్రెసుసభ సంస్కరణ విధానము నొక దానిని తయారుజేసెను. అది కాంగ్రెసు విధానమనుపేర వ్యవహరింపబడుచుండెను. ఇంతకు తక్కువ సంస్కరణముల నంగీకరింపమని, కాంగ్రెసు పక్షమువారు శపథము జేసిరి. ఇందుకు సంబంధించిన విజ్ఞాపనముపై అన్ని రాష్ట్రములనుండియు సంతకములు చేయబడెను. ఇవియన్నియు అధికారులకు పంపబడెను. కాంగ్రెసు విధానముగూర్చి అంగ్ల దేశమున కెటుకపరుచుటకును, జాయింటు కమిటీవారి ఎదుట ఇందునుగూర్చి సాక్ష్య మిచ్చుటకును, దేశనాయకులు నెడలిరి. కాని ఫలిత మేమయ్యెను? కాంగ్రెసు విధానము నిరాకరింపబడెను. దేశమునకు బనికిరాని సంస్కరణములు తుద కంటగట్టబడెను. ఈమార్గమునను, బిసెంటు ప్రభృతుల లింతకన్నను ఎక్కుడు మేలు జేయగలరా? స్క్రీమును తయారుజేయుట కష్టము గాదు. దానిని పార్లమెంటు సభవారంగీకరించు నటుల జేయుట కష్టము. కాంగ్రెసుసభవారు స్వరాజ్యవిధానమును తయారుజేయజాలక యూరు

కొనలేదు. బిసెంటుగారు జనవరినెలలో, శాసన సభ్యులను సక్రమాందోశన సంగీకరించేడి రాజ కీయ సంఘ సభ్యులను సమావేశపరచుట కుద్య మించిరి. ఈ సమావేశమువారు స్వరాజ్యవిధాన ము నొకదానిని తయారుజేసి వోటరుల యంగీ కారముబడసి పార్లమెంటుసభవారికి దానినిబంపుదు రట. తాను నిర్మించిన నియోజకవర్గపు కోర్కెలను ఇంగ్లండు తీరస్కరింపజాలదని బిసెంటుగారు భావించుచున్నారు. ఈ యూహ నాధారము జేసి కొని బిసెంటుగారు నూ త స సమావేశమునకై ప్రబల ప్రయత్నముల జేయుచున్నారు. సంస్కరణ శాసనము ప్రకారము ప్రజలలో నత్యల్పసంఖ్యా కులకు మాత్రమే వోటుగలదు. వోటుగలవారిలో నధిక సంఖ్యాకులు ఎన్నికలను బహిష్కరించిన సంగతి తెలిసినవిషయమే. మిగిలిన కొలదిమందిచే నెన్నుకొనబడిన శాసనసభ్యులు ప్రజాభిప్రాయమును తేటపరచజాలరు. ఆ విషయ మటుండ, స్వరాజ్య విధానమును తయారుజేసిన పిమ్మట, ఇంగ్లండు అంగీకరించనిచో చేయగినపని ఏమి? ఆసంగతి గూడ నివ్వడే నిర్ణయము గావలయును. లేని యడల, యాచకుల గౌరవ ము స లే యంత రించును. కోరి నం త మా త్రి ము న ఇంగ్లండు అంగీకరింపదని ఇప్పుడే డెలువవచ్చును. గడువు నాటివరకు సంస్కరణములను కడలింప వీలులేదని జాయింటుకమిటీవారు సూచించియుండిరి. ఆసం గతినే మాంటాగూగారును, వారికి పిమ్మట పీలు ప్రభువుగారును, తెలిపియుండిరి. ఉన్నసంస్కరణ ములుగూడ నూడ బెరుకబడునని, లాయడుజార్జిగారు భయపెట్టియుండిరి. ఇట్టిస్థితిలో, బిసెంటుగారును మరి కొందరు పెద్దలును జేరి ఆర్జీని దాఖలుచేసినంత మాత్రమున బ్రిటీషుప్రభుత్వము తననిశ్చయమును మానుకొనునా? వీరినిగాంచి భయపడునా? నియో జక గణ ము సేర్ప రి చిన వెం దు ల కు? సంస్కరణముల క్రింద శాసనసభ్యుల నెన్నికొను టకు మాత్రమే, అంతియగాని స్వరాజ్య విధాన ముల నిర్మించి వానిని పార్లమెంటుసభవారి ఎదుట బెట్టు నిమిత్త మవి ఏర్పడి యుండలేదు. ఏయే కాలమున ఎట్టిమార్పు గావించవలయునో, ఆవిష యముల నన్నింటిని నిర్ణయించెడి బాధ్యతను, పార్లమెంటుసభవారు తమపైననే బెట్టుకొని యుండిరి. ఆ బాధ్యతను, అడిగినంతమాత్రమున, వారు ఇతరులకు విడచుట దుర్లభము. ఆసంగతి సంస్కరణ శాసనపు పీఠికయందు స్పష్టముగ గను పించును. ఆగస్టు ప్రకటనమునందు గలదు. బాధ్యతగల బ్రిటీషు అధికారులు దానిని మరల మరల వ్యక్తీకరించియుండిరి బిసెంటుగారి యభ్యంత రముల నెటుల చాటదలంచిరో దురూహ్యముగనున్నది. అడిగినమాత్రాన స్వరా జ్యము సిద్ధించునడల, ఇదివరకే లభింపవలసియుం డెను. సంస్కరణముల నుపయోగించి, స్వరా జ్యము బడయదలచినవారే బిసెంటుగారి సమావేశ మునజేరుట కర్హులు. ఇట్టివారి ఎదుటనున్న మార్గ మొక్కటియే. పార్లమెంటుసభ వారెప్పుడే యం తరమును బ్రసాదింతురోయని వేచియుండి, దానిని చుహాప్రసాదమని స్వీకరించుటయే మార్గము. అంతియగాని, సంస్కరణశాసనము గీచిన గిరిదాటి వెలుపలకు బోవుటకువీరికధికారములేదు. ఏదియో నొకవిధమున ప్రొద్దుబుచ్చు తలచిన, బిసెంటుగారి ఏర్పాటులు బనికవచ్చును గాని, అంతకన్నను వాని వలన నెక్కుడు ప్రయోజనము గ ను పింపదు. స్వరాజ్యవిధానమును నిర్మింపవలసిన తరుణమిది గాదు. స్వరాజ్యవిధానమును నిర్మించుటకు, ప్రజలు అందులకధికారమునుముందుగసంపాదించవలయును

అదియే స్వయంనిర్ణయాధికారము. హిందూదేశ మునకు స్వయంనిర్ణయాధికారము గలదని పార్ల మెంటుసభవారు గుర్తించినపిమ్మట, స్వరాజ్యవిధా నమును తీరికతో తయారుజేయవచ్చును. స్వయం నిర్ణయాధికారమును సంపాదించుటకు, కాంగ్రెసు సభ పూనుకొనియున్నది. ఆ ప్రయత్నమునుండి ప్రజలు తమదృష్టిని మరల్చజనదు. బిసెంటుగారు జేసేడి గొప్పపొరబాటుత్వరతో వెల్లడిగాకబోదు.

ప్రతిష్ఠా సిద్ధాంతము

తురుష్కులకు న్యాయముసలిపినచో, బ్రిటీషు ప్రతిష్ఠకు భంగము కలిగెడిదని, బోనార్లాగారి తలంపు. ఫ్రెంచివారును, ఇటలీవారును తమపై న్యాయములను దీసివై చినటుల బ్రిటీషువారుగూడ దీసి వైచుచో, బ్రిటీషువారోడిపోయిరని హిందూ దేశము భావించెడిదనియు, అందువలన అవమా నము కలిగెడిదనియు, బోనార్లాగారు భావించు చున్నారు. ఈ యుద్దేశము తప్పనుటకు సందియము లేదు. ప్రతిష్ఠా సిద్ధాంతమునే నమ్ముకొనెడి ఇం పీరియల్స్టులకు దానిని విడనాడుట కష్టము. యుక్తాయుక్తములతో వారి కంతగ బనిలేదు. బోనార్లాగారికి జవాబుచెప్పుచు ఆగజానుగారు తగురీతిని మందలించిరి. బ్రిటీషువారు న్యాయముగ బ్రవర్తించుచో, వారిని అసమర్థులని తలంచుటకు మారుగ, మహమ్మదీయు లధికముగ కీర్తించియుం డెడివారని, ఆగజానుగారు స్పష్టపరచిరి. ఫ్రెంచి వారు తురుష్కుసమస్యపట్ల ఉదారముగ ప్రవర్తించి నందులకు, మహమ్మదీయ ప్రపంచమున వారి ప్రతిష్ఠ ఇపు డత్యధిక మయ్యెనని ఆగజానుగారి తలంపు అట్టిస్థితిలో బ్రిటీషువారి ప్రతిష్ఠమాత్ర ము హెచ్చెడిదిగాదా? బోనార్లాగారు దూరా లోచన లేకుండ టైముస్పత్రికకు లేఖను వ్రాసిరి. బ్రిటీషు ప్రభుత్వము జూపిన సంకుచితదృష్టి అంతః కల్లోలములకు కారణమగుచున్నది. జరిగినదేమో జరిగినది. ముదానియా సభలో తురుష్కులకును, మిశ్రమండలికిని ఒడంబడిక గుదిచినది. ఇందలి సర తులను సఫలపరుచుటయందేమి, మున్నూదు జరి గెడి సంధిసమావేశమునకు మహమ్మదీయుల కోర్కెల సిద్దేర్చుటకేమి, బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారు దృఢప్రయత్నముల సలుపుచో, వెనుకజేసిన తప్పి దములు మాసిపోగలవు. మరల వారిప్రతిష్ఠ కోలు కొనును. భావిపరిణామ మెటులుండునో సూచింప వీలులేకున్నది. లాయడు జార్జిగారి పద్ధతులపై బ్రిటీషు ప్రజలు ఆగ్రహము జూపుచున్నారు. సర్ హామిల్టను గ్రాంటుగారు టైముస్పత్రికకు వ్రాయు చు, ప్రస్తుతాధికారులు తొలగి వారిస్థానమును క్రొత్తవా రాకమింపవలయునని కోరిరి. ఈప్రభు త్వపు విదేశపద్ధతి, ఓడిపోయెనని వీరి నిశ్చయాభి ప్రాయము. తేటరుపక్షమువారు వెంటనే ఎన్నికలు జరుగవలెనని కోరుచున్నారు. తమ విమర్శకులకు లాయడు జార్జిగారు 14 తేది శనివారమునాడు ప్రత్యుత్తర మొసగ నిశ్చయించిరి. వారు రాబీ నామా నిచ్చెదరో లేదో, క్రొత్త ఎన్నికలు త్వర లో జరుగునో లేదో, ఆయుపన్యాసముబట్టి గహింపవచ్చును. ఈలోపల ఆలోచనలు బల ముగ జరుగుచున్నవి. ప్రస్తుతసంధిగదగ కంతకును ప్రతిష్ఠా సిద్ధాంతాను సరణమే మూలమని ఎంచ వచ్చును.

శాస్త్రీగారి ప్రతిపాదనము

కెనడాలో పర్యటనము సల్పుచున్నపుడు శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు పర్యటించుచు, ఇంగ్లండు గాని, అధినివేశరాజ్యములు గాని హిందూదేశ మును బెదిరించుటకు వీలులేదనియు, స్వామ్రాజ్యము

నందు హిందూ దేశమునమాన భాగముగ నుండుట కంగీకరించుచో స్వామ్రాజ్యభివృద్ధికి భారతీయులు గూడ పాటుబడెదరనియు, లేనిచో, స్వామ్రా జ్యము వెలువలినుండియే భారతీయులు వారి యుద్ధిని వారు సాధించుకొందురనియు, నుడివిరట. ఈ యుపన్యాసముపై కెనడాపత్రికలలో ప్రతికూల వ్యాఖ్యానము వెలువడెనని తెలియుచున్నది. శాస్త్రి గారు తెలిపిన సంగతికిని, కాంగ్రెసు ప్రమనకును భేద మేమి? పరిస్థితు లనుకూలించుచో స్వామ్రాజ్యస్థ పరిచాలనమును లేనిచో పూర్ణ స్వాతంత్ర్యమును, కాంగ్రెసుసభవా రాదర్యముగ బెట్టుకొనిరి. శ్రీని వాసశాస్త్రిగారు తెలిపినవిషయముగూడ దీనిని బోలీయున్నది. అవసరము గలిగినపుడుగాని, నిజము బయల్పడుదు.

సివిలుఆఫ్ఫీస్ నివేదిక

చీకత్సాలయములందు : నేకకోగములవారుండిరి. అందు జేరి, రక్తచేయిలే చాలమంది బాధ చెంచుచుండిరి. క్షయరోగు లింకకు ముందుకన్న పెక్కుడుగనే యున్నారు. అందు వారిలో చావు లధికము. శ్రీలోగులు చాలమంది యీ కర్మిరముండిరి. వీరినిబట్టి శ్రీలక్ష్మీ క్రొత్త చీకత్సాలయ ముల కట్టిన చాలమంది కచ్చుటకు సిద్ధపడియుండెద రనియు వారు నివేదికయందు నమోదచిరి.

వాణిజ్యసంఘముల కాంగ్రెస్

లాహోరు, ఆక్టోబరు 10:—ఆఖిల భారతీయ వాణిజ్య సంఘములవారి కాంగ్రెసు సమావేశము లాహోరులో డిసెం బరు మొదటివారములో జరుగు నని కార్యనిర్వాహక సంఘము వారు నిర్దేశించిరి.

ఆసాము గార్వరుగారు

పి.లాంగు, ఆక్టోబరు 10:— సర్ బాక్ కేమగారు కేటియడమును గొల్చుచుపది నిశ్చించిరి ఒక యూరేగింపు ముగిసినతరువాత దర్బారు గదియందు నెవమ్యుజడ్జిగారైన జె.ఇ వెల్లెట్టరు దొరగారియెడట ప్రమాణముల గార్వరుగారు గై కొనిరి కిందిగిండు వారినారవార్థము కాల్యబడెను. కార్య నిర్వాహక సంఘసభ్యుల మంత్రుల గార్వరుగారు అభివందించిరి.

సంయుక్త రాష్ట్రముల సెటిల్ మెంటు సంఘము

లక్నో, ఆక్టోబరు 10:—ఆంధ్రకారసభ్యులు సంయుక్త రాష్ట్ర సెటిల్ మెంటు సంఘమున నివేదించుచు, పర్మి మెంటు సెటిల్ మెంటునే యుంచవలయునని కోరుచు, అటుఫలను పడ జేసి 30 సంవత్సరములకాక 50 సంవత్సరము లైనవెనుకనే సెటిల్ మెంటు జరుగవలయు నని తెలిపిరి. స్థానికప్రభుత్వము వారిప్రతిపక్షమున 40 సంవత్సరములనుండి హెచ్చించుట కుదురదని బర్మిన్ గారు చెప్పగా : అగునట్ల ఆధికార సభ్యు లు ఒక్కలిబరలు సమ్మతులనిచ్చి యా తీర్మానము నామో దించుటకు జేసిరి.

వాయుసంచలనము

లక్నో, ఆక్టోబరు 10:—ఆన్ని సలములందు రాగిపంట లకుచితిముగ డక్రము, పూర్వకర్మాటకములందు వానలు లే నందుచు పరిస్థితి చాల భయంకరముగ నున్నయది. సింధుదేశం లందు యింకయు నితర రాష్ట్రములందు పంటలు తృప్తికరముగనే యున్నయది. సంయుక్త రాష్ట్రములందు చెరుకు బాగుగనే యున్నయది. వరిసాధారణముగా నున్నయది.

జైలునుండి తప్పించుకొనుట

నామని నెంటులు జైలునుండి తీసి ననభద్రించు మం దిన భాళీదాసు అనునతడు పుర్గాబాదు నెవమ్యుజడ్జి సుత కము లాను భార్యచేసి జైలునుండి తప్పించుకొని పోయి యుండెనని ఆభియోగము బాంబేలు మేజిస్ట్రేటుగారు నెవ మ్యుజు చేసిరి.

చేంబరు ఆఫ్ కామర్సు

లక్నో, ఆక్టోబరు 10:—రేపునవత్సరము జవరీ ప్రారంభమున ఇండినునీంహాళ సంయుక్త వాణిజ్యసంఘ ములవారి కోర్కెనను కలకత్తాలో జరుగును.

కోనాల్కాపే ప్రభువుగారికి స్మారకచిహ్నము వేర్పర చుటకు రూప 70000 చందా వేయబడినది.

విష్ణుదేవుడు గూడ విష్ణుడు యిరవాలిటో నున్నాడు. కాని
అతడు చేసిన వివిధజేతములచేత పరమము విశ్వయించినచో వారిని
కావ్యావ్యావ్యానమునది నిమిత్తములేని పంపుటచేయునను కాటా
యము ప్రతినిధుల నియోజకమునందు భారత భిలాపకము సంఘము
వారు భారతకావ్యము సంఘమువారితోగూడ కాలానింత
పనునది కొందరు ప్రముఖులు (వాసిరీ, అచ్యుతవిజయము).

విదేశ వార్తలు

ముద్రానియోనభ

తురుష్కలు మిత్రమండలి బహుబిక్షకు
సంతకము జేయుట

పరతుల వివరములు

ముద్రానియా, అక్టోబరు 11:—తురుష్కలు మిత్రమండలి బహుబిక్షకు సంతకము జేసికొనిరి.

ముద్రానియా, అక్టోబరు 10:—మిత్రమండలి ఇస్మితు పాషాగారికి ముద్రానియాగర్ అందజేసిన బహుబిక్షకు పాషాగారు సంతకము జేసి రినియు అందలిపరతుల వివరములను అసోసియేషన్ ప్రెస్ ప్రతినిధి ముద్రానియానుండి ఇట్లు తెలియ జేసెను. ఇదివరలో తంతి మూలకముగ ప్రకటించబడిన పరతులలో కొని బహుబిక్షకు గ్రీకులు కూర్చు ప్రేమను 15 రోజులలో ఖాళీజేయవలెనని ఏర్పాటు చేయబడినది. మిత్రమండలి రాయబారులను కాపాడుటకు 'లా' అర్థము కాపాడుటకు మిత్రమండలి ఏకపక్షములు తూర్పుప్రేమను అక్రమించుకొనును. 'లా' అర్థము కాపాడుటకు తగిన ఏర్పాటులు చేయబడినవి తోచినపుడు తురుష్కల ప్రజలకు ప్రాణ భయము లేకుండ కాపాడు ప్రయత్నములు పరమముగ నుచు నుండునని తోచినపుడు గ్రీకులు ఖాళీజేసిపోయిన వెంటనే అటుగాని అంతముందుగానే గాని మిత్రమండలి పటాలములు తూర్పుప్రేమను ఖాళీజేసిపోవును. క్రొత్త చర్యలన్నియు ప్రజలముందుకు తటస్థప్రజలముందు నిర్ణయించిన విస్తీర్ణమును సంయుక్త ప్రయత్నములతో నిర్వహణ జేసెను. ఈ ప్రయత్నములు మిత్రమండలి సేనలనుండి ఒక్కొక్క ఉద్యోగియు అంగారా ప్రభుత్వమునుండి ఒక ఉద్యోగియు సభ్యులుగ నుండెను. తూర్పు ప్రేమలో, సంధిప్రకటన సంతకమునకు అంగారా ప్రభుత్వమువారు సైన్యములను దిగువతీరములగాని తయారు జేయుటగాని జరుపరాదు.

గ్రీకు ప్రతినిధిని సంతకము జేయుమని ఆజ్ఞాపించుట ఏకైకము, అక్టోబరు 10:—తురుష్కలు బహుబిక్షకు సంతకము జేసిన గ్రీకు ప్రతినిధి మేనరాకెస్ నేనాని సంతకము జేయవలెనని గ్రీకు ప్రభుత్వమువారు తంతిమూలకముగ ఉత్తరువు పంపిరి.

మిత్రమండలి రాయబారుల యేర్పాటులు ఇస్మితుగారికి రుచిపడకుండుట

ముద్రానియా, అక్టోబరు 9:—మిత్రమండలి బహుబిక్షకు పరతులను హ్యారింగ్ నేనాని ఇస్మితు పాషాగారికి తెలియ జేసెను. తుదివయమున అంగారా ప్రభుత్వమువారికి తెలియ జేయుటకు సరదును. కాని అక్టోబరు 10 తేదీ విధ్యార్థులను ప్రభుత్వ ప్రయత్నములకు వ్యతిరేకము జేసిరి.

సభ జరుగుటకు పూర్వము హ్యారింగ్ నేనాని మిత్రమండలి బహుబిక్షకు ఇస్మితు పాషాగారి కందజేసినపుడు చాగోయి, మాంతెల్లి నేనానులు తురుష్క నేనానితో మిత్రమండలి పరతులను గూర్చి చర్చించుటకు కలసికొనబోయిరి. గ్రీకులలో ప్రభుత్వము రాయబారుల ఉనికి ఏర్పాటులకు ఇష్టపడ నటుల గా నిర్ణయించెను. మిత్రమండలి గ్రీకులు ఖాళీజేసి పోయిన వెంటనే తురుష్కలు అక్రమించుకొనుటకు ఇష్టపడుదురని ఒక సెలవరుకు చేరియుండగలనని అక్టోబరు 10 తేదీనాన ముద్రానియా ప్రభుత్వము తురుష్కలు అదరింపబడుటకు క్రొత్త ప్రయత్నములను ఆదరింపబడె దనెను.

ఇస్మితుపాషాగారు మిత్రమండలి బహుబిక్షకు విమర్శించుట

సమాధానభావముతో బహుబిక్షకు ఇస్మితు పాషాగారు చదివి పరిశీలించిరి. అందలి పరతులే అంత్యాయములని తెలియజేసినపుడు మొదట నూచింపబడిన పరతులను వీరికిని వ్యత్యాసముగలదని. తటస్థప్రజలమును వివరములను వివరములతో భేదమున్నదనెను. ప్యారిసులో కడపటిసారి మిత్రమండలి సమావేశపు పర్యవసాన మని హ్యారింగ్ నేనాని తెలియజేసెను. క్రొత్త సైన్యములను భయపెట్టుచు తురుష్క సేనలు ముందుకు బోవుచుండుటచే తాను కాక్స్టాంటినుపోయి పోషలనీరచ్చెనని హ్యారింగ్ నేనాని రిని. సకాలములో తురుష్క ప్రభుత్వమువారి ప్రయత్నమును అంగారాకుటకు ముద్రానియాకు విచ్చి జేరవని నుడిగెను.

సమాధాన భావము సమస్య త్వరలోనే సమంజసముగ చిక్కులులేక పరిష్కార మగునని చర్చిలుగాన దండి ఎన్నిక వారులకు తెలియజేసిరి.

ప్రొచిప్రతికల యభిప్రాయము
హ్యారింగ్ అక్టోబరు 10:—తురుష్కలరలన హ్యారింగ్ జేతమున కాంతి భంగముగలగుననియు ప్రొచిప్రతికలరలను అంగ్లో ప్రొచిప్రతికల అపాయము వాటిల్లవచ్చుననియు కొన్ని ప్రొచిప్రతికల హెచ్చరించుచున్నది. రషియనుల ముట్టలనుగూర్చి 'లిగాలోయి' పత్రిక భయపడుచున్నది.

తూర్పు ప్రేమ

క్రొత్త ప్రయత్నములకు వేళత్యాగము జేయుట
ఏకైకము, అక్టోబరు 10:—కర్మక తూర్పుప్రేమలో నున్న క్రొత్త ప్రయత్నము ఖాళీజేయవలెను. గ్రీకు ప్రతినిధిలు క్రొత్త ప్రయత్నములకు ఏర్పాటులను జేయుటకు తమక ఎన్నికదారులను పోయి మారుచున్నారు. క్రొత్త ప్రయత్నములకు గ్రీకు సభకు గ్రీకులో మరె యితరభాగములకును పోయవలెను.

అసియా మైనరు, స్మిర్నా కేరణాగరులను కక్షించుటకు అందరును సహాయము చేయవలెనని లండన్ మేయరుగారు (పురపాలకాధ్యక్షులు) నభిప్రాయించిరి. కలెమండి యూరపుగుండ ఏకైకముగ సహాయకృత పంపబడును. కర్మక ప్రభుత్వము సహాయము జేయవలెనని విజ్ఞప్తి ప్రానిరి.

తురుష్క సమస్య

ఇస్మితుగారి యభిప్రాయము

లాయన్ బార్బిగారి ప్రస్తుతవిధానము 1919-21 లో తుర్కీనిగూర్చి చేసినవిధానము చేయుట కనకాశ మిచ్చును. అయ్యది యపాయకరము. లాయన్ బార్బిగారి విధానము తుదకింత అకలితకగా పరమ అసాధ్యముగ జేయని అనుకోనలెచు లేదు. తురుష్కలు తమలో తాము భిన్నాభిప్రాయములై యున్నారని పోరబాటుపడుచున్నారు. తక్రావీ ముఘ్నుల తెచ్చి పెట్టుకొనుచున్నారు.

బాతీయవాదులను తురుష్కలను మిత్రభేదమును కల్పించుటకు ప్రయత్నించుట అత్యవసరము గాని జేరకుండుగాను. గ్రీకులను ఒడించిన మరుసటిదినమే మూజ్జెన్డ్ క్రేమను బాతీయవాదుల నాశనమైన వెలివేయ ఉత్తరువు సహకారించుట అలోచించుచుండి. బాతీయవాద జేతనకు బాతీయవాదులకు అత్యంతమే విజయమున్నది. తురుష్కల వాక్కులను భంగ పరుచుటకు ప్రయత్నించుట అతివాదులగు బాతీయవాదులను మరింత జరుంజుకొనజేసి చారిత్రిక భారమును మరింత పెంచు జేయుట యగును.

స్మిర్నా ఆక్రమణము ఇటీవలగుండులే తురుష్కల బాతీయవాదులు విదేశీయులను బాతీయవాదులు జూర్జినికులమై త్రిని సంపాదించుటగాని బోర్జినికులం తటస్థముగ నుండుటలు జేయుటగాని పూనకొనవలసివచ్చెను. సమంజసమగు విధానమును తురుష్కలపట్టి అవలంబించినగాని మిత్రమండలి ఏకాభిప్రాయమును బాదజాలరు.

తురుష్క రాజకీయపరిస్థితులను పడచుటి భాగమునకు మార్చిన బోర్జినికులతో తురుష్క బాతీయవాదులు క్రమేయము కలగజేసికొనకుండ జేయుటకు ఏలగును. తక్రీని మనము ఏకాగిని జేసి వెలివేయజేసి యూరపులో అంక్షజేయబడిన ఇతరజేతములతో స్నేహము జేసికొనెను. సమస్య జేతములతో మైత్రి బ్రతిభుత్వకల బ్రతిభుప్రభావితజేతమును గడపు వారును మాటిమాటికి తురుష్కలు రాక్షసకృత్యములను జేసి రని విషయ ప్రాతలను వ్రాయుటచే ప్రయోజనములేదు. ఏదో ఒక్క తురుష్కలే ప్రాకృత్యములను జేసిననియు మరితర బాతులవాదమును జేయవలె యుజేసిండుట పొడిగాదు.

అట్లు వారు రక్కసు లని వ్రాతలను వ్రాసిరి మేని మరితవాని రచ్చగట్టి క్రొత్త ప్రయత్నములతో పాక్షు పడకుండ జేసినవారగుదుము అని పూర్వము మద్రాస్ మెయిలుప్రతికాధికారియున్న వెట్టిగారు తురుష్కలసమస్యను గూర్చి రెమయభిప్రాయమును తెలియజేసిరి.

కర్ణాటక ప్రభుత్వ రాజీనామా బెదరింపు

లండన్ అక్టోబరు 9:—నిన్నటిదినము సభవారు అవలంబించిన మూడుశ్రీరాములను మంత్రిగణమునా రవలంబవల యని కర్ణాటక ప్రభుత్వ కొరినటులును, అట్లు చేయవచ్చు తన పదవిని చాలించుకొనెననియు కర్ణాటక ప్రభుత్వ అంగీకారము సంపదలుట వీలై డిస్మిస్సయి పత్రిక తెలుపు పన్నె.

అమెరికా

త్రాగుడు నిషేధము

అమెరికా తత్వలయంతరి విదేశీపు ఓడలు సారాయి మున్నగు త్రాగుడుపదార్థములను తోడుడ దని ఖరీదముగ అమెరికను ప్రభుత్వమువారు తుదకు తేయుటచే బ్రిటనుజేతములలో అందరును గడ్డలు జేయుచున్నారు. ఈ ఉత్తరువును అజేసిండుటకు కంపెనీవా రందరును ఉత్తర అట్లాంటిక్ గుఱి జేరెదరు.

ప్రొచిప్రభుత్వమువారు గూడ ఈ ఉత్తరువును అజేసిండుచున్నారు.

క్రొత్త ప్రయత్నములకు వేళత్యాగము జేయుట
ఏకైకము, అక్టోబరు 10:—కర్మక తూర్పుప్రేమలో నున్న క్రొత్త ప్రయత్నము ఖాళీజేయవలెను. గ్రీకు ప్రతినిధిలు క్రొత్త ప్రయత్నములకు ఏర్పాటులను జేయుటకు తమక ఎన్నికదారులను పోయి మారుచున్నారు. క్రొత్త ప్రయత్నములకు గ్రీకు సభకు గ్రీకులో మరె యితరభాగములకును పోయవలెను.

అసియా మైనరు, స్మిర్నా కేరణాగరులను కక్షించుటకు అందరును సహాయము చేయవలెనని లండన్ మేయరుగారు (పురపాలకాధ్యక్షులు) నభిప్రాయించిరి. కలెమండి యూరపుగుండ ఏకైకముగ సహాయకృత పంపబడును. కర్మక ప్రభుత్వము సహాయము జేయవలెనని విజ్ఞప్తి ప్రానిరి.

అక్టోబరు 10:—తురుష్కలరలన హ్యారింగ్ జేతమున కాంతి భంగముగలగుననియు ప్రొచిప్రతికలరలను అంగ్లో ప్రొచిప్రతికల అపాయము వాటిల్లవచ్చుననియు కొన్ని ప్రొచిప్రతికల హెచ్చరించుచున్నది. రషియనుల ముట్టలనుగూర్చి 'లిగాలోయి' పత్రిక భయపడుచున్నది.

అక్టోబరు 10:—తురుష్కలరలన హ్యారింగ్ జేతమున కాంతి భంగముగలగుననియు ప్రొచిప్రతికలరలను అంగ్లో ప్రొచిప్రతికల అపాయము వాటిల్లవచ్చుననియు కొన్ని ప్రొచిప్రతికల హెచ్చరించుచున్నది. రషియనుల ముట్టలనుగూర్చి 'లిగాలోయి' పత్రిక భయపడుచున్నది.

అక్టోబరు 10:—తురుష్కలరలన హ్యారింగ్ జేతమున కాంతి భంగముగలగుననియు ప్రొచిప్రతికలరలను అంగ్లో ప్రొచిప్రతికల అపాయము వాటిల్లవచ్చుననియు కొన్ని ప్రొచిప్రతికల హెచ్చరించుచున్నది. రషియనుల ముట్టలనుగూర్చి 'లిగాలోయి' పత్రిక భయపడుచున్నది.

బర్మాండు చెటసాల

బండిలు తిరుగజా నవర్పుట

లండన్, అక్టోబరు 10:—దక్షిణలో ముఘ్నులతో చెటసాలయందు ఎటులో కుపామలు బండిలకు అందజేయబడెను. బండిలు వీరితో సైనికులను ముట్టడించిరి. పారిపోవుటకు ప్రయత్నించిరి. ఒక సైనికుడు చనిపోయెను.

5 గురు తురగాక్రైతి. 24 గురు బండిలకు నామము. 5 గురు తురగాక్రైతి.

ఈ చెటసాలయందు 600 సైనికులు-ఇతరగులయు బండిలు చేయబడిరి. ఇటీవలకడ నాయకులను ఇంగ్లీషులో ఉండెను. ఇదివరలో వీరు పారిపోవుటకు ప్రయత్నించుటచే సైనికులు అతిశ్రద్ధగ కాపలాగాయుచున్నారు. కాని ముందు గుండు సావగ్రీ ఆయుధములు చెటసాలలోకి బండిల కంట జేయబడినవి. ఘోరముగ ముడిపెట్టెముతో బండిలు పోయిరి. కాని ఒక్కొక్క పారిపోవుటకు విజయవంతము. ఇట్టి అణచబడినది.

వివిధ పార్లమెంటుసభలో అభ్యుత్థుడు కెల్లెరు కావలి సైనికులు 2 బండిలు తురగాక్రైతి రినియు ముఘ్నుల కావలి సైనికులు ఇద్దరు బండిలు ముఘ్నులై రినియు తెలియజేసిరి. బండిలున్న కొట్టులో సేలగును బున్నవని. వీరినిబాద సైనికుల పరలో పిరికి తోడ్పడుచున్నారని తెలియుచున్నది దీనివలన విచారింపి ఇకముందు ఇట్టి జరుగుండ ఏర్పాటు జేసినవనిరి. వివిధ గురుతురమువారు క్రొత్తలు ప్రభుత్వమువారిలో యుద్ధములకు విధ్వంసము జేయుట తక్కుని ఖండించిరి. వీరు నాభునారము సోపానవారుగ ఎంచబడుదురు. వీరికి పుట్టు గతులు జేగనిరి.

ఏలము అమృతము

యాదాభ్య వెంకటసుబ్బయ్యగారి సుఖ్యయ్య చెట్టి సారా వెంకటసుమినాయుడి దివాళాసంబంధములో ఎపటిమను నెం 82 1921 మద్రాసు అధిషియట్ అఫైసిగారి ఉత్తరువు సమసరించి మెసర్స్ జాడన్ కంపెనీవారు కడపలోనుండు గృహములు, అంగళ్లు, భూములు వగైరాలు మొత్తము 44 శ్రీరాస్తులు గృహాలోక కరణములు ఆయాస్థలములందే 1922 నెం 20 అక్టోబరు నెం 22 వ తేది ఆదివారంనాడు ఉదయము 9 ఘంటలకును, సరుసగా తరువాల దిగములందును బహిరంగ ఏలమువేసి ఏక యంచురు.

మద్రాసు, మునురాయ కెట్టె విధిలో 21 నెం బరు కివాలుసంఖ్యగల గృహమునందుండు ఏలం దాల్లు, జాడన్ కంపెనీవారికి వ్రాసిన క్యూటలగాను పంపబడును.

నా తాపరణి పీఠ

1922-వ సంవత్సరం అక్టోబరు 12-న గురువారము

టాకూరుస్త్రి శిశుహత్య

కాశ్యపిర్యాహక సంఘసభి నామ ఆదివమే, ఆదిరుపతిలా
జరుగును. అని క. రాజగోపాలా చారి గారు (కార్యదర్శి)
[వాయువునాగ].

అందులకు

కాన్సను నగరమున వేరీ పేగ్గీ బీబు అను పౌ.వర్తి
వతియగు కన్య (ఫ్రాంకువారిను ఆందర్కను అనునతిని వత్తిడిక
ముగ ప్రేమించెను. ఆత డామెను ప్రేమించిపట్టు వట్టించెను.
అదివర కాదుదాని మొగ మెన్నడును చూచి ఎరుగనవేస.
కాని ఆత డదివరకు 50 వుండి (స్త్రీ)లనిట్లు
తూ సుపుచ్చినట్లా మెకులెలసిరెండువెలల
క్రీత మామె ఆమెనుగాని నొక హోతులలో బహిరింసుముగ
పిస్తోటలో కాల్చి చంపెను. ఆమెచేసిన సాహసముకు మెచ్చు
కొని హంరికియగు ఆమెను వెండియాడ గోరెడమని 800 వుండి
ఆమెకు లేఖలను వ్రాసిరి. ఇట్టిపాశ్చాత్య నాగరికతను మెచ్చు
కొని యిట్టి స్వయంవరసాకాశము హిందూచరితమున లేనందుల
కందో స్వయవరదూషణ గావించుచుండురని కలకత్తా వర్తమా
టు పత్రిక వ్రాసెను.

(290)

త.ర.పడుదు!

రెండవభాగము

తెల. 2-0-0

మూడవ భాగము తయారగుచున్నది.

నవరస బరితములు!!!

0-12-0

8. కోకిల	0-12-0
9. సరస్వతి	1-0-0
హాస్యరసభరితములు	
0. కంఠాభరణము	0-12-0
1. వృద్ధవివాహము	0-8-0
2. హాస్యవల్లరి (సంభాషణములు)	0-12-0
3. సారంగధర	0-8-0
4. ప్రచండచాణక్యము	1-0-0
5. బుద్ధభోధసుధ	1-0-0
6. ప్రక్షిప్తోపన్యాసములు	1-4-0
7. పూరిమ (కమాంతము)	1-0-0

క్యాటలాగు కోరువారికి పంపబడును.

వలయువారు:_____

పానుగంటి రాజారావు, విరాపురం

(గోదావరిజిల్లా) అని వ్రాయవలెను.

[illegible]

అ కాశమున మబ్బులు అచటచట వ్యాపించినవి.
ఆర్ద్రత ఎక్కడగానే యున్నది
పంటినేడిమి కొంచెము ఎక్కువగ నున్నది.
రాత్రినేడిమి అంతయెక్కువగ లేదు.
అంతటను వర్షము కొంచెము కురియుచున్నది.
రాజధాని దక్షిణ ఆర్ధభాగమునందు వర్షము కురియుచునే యుండవచ్చును.

ఎస్. ఆర్. యు. సామూయి.

పాతావరణ కాస్త్రజ్ఞుడు.

లక్ష్మీ సృనింహాత్మమలు:—గుంటూరు రామచంద్ర
పురం అగ్రహారమునందు వేంచేసియుండు శ్రీలక్ష్మీ సృనింహ
స్వామి వారికి 11-10-1922 తేది మొదలు (అక్టోబరు 11) గా
బుధవారం రోజునుండి ద్వాదశి) 18-10-1922 తేదివరకు సమాశ్ర
కలశస్థాపన మహాత్మ్యము జరుగును అని ఒకరు వ్రాయు
చున్నారు.

కట్టెనుకొనసాల్గె భాషామందిరము-నరంగల్:— శ్రీ.
కట్టెనుకొనసాల్గె భాషామందిరముయొక్క చతుర్థ వార్షికోత్సవము అతీ జనాబు మాన్వి మహమ్మదు అబ్దుల్ అజీజ్‌ఖాన్ సా॥ బి. ఎ. సదరుజుమహాలెమియేగారి అగ్రాసవాధిపత్యమున దుందుభి సంగి ఆశ్చివ జు ౭ శుక్రవారమునాడ *సా॥ X రోజు మట్టెవాడ మిడిల్ స్కూల్ హోలులో జరుగును. అని కార్యదర్శులు ప్రాయశ్చయ్యారు.

వృత్తాంతలేఖలు

గోదావరి జిల్లా కాంగ్రెసు

శ్రీ ర్వా న ము లు.

(గృహ విశేషము)

ఈ కేసు లో వ తేది ప్రధానము రెండు గంటలకు గోదావరి జిల్లా కాంగ్రెసు సభాసభ 5 గంటల వరకు కార్యక్రమము సాగించెను. పిమ్మట మండల కార్యనిర్వాహక కమిటీ సమావేశమై సామాన్యపు కార్యముల నిర్వహించిరి. అవసరముల తాలూకా కాంగ్రెసు సభాసభ మధ్యాహ్నము ఒక గంటపాటు రాత్రి 10 గంటలవరకు 12 గంటల వరకు సమావేశమై జమాఖర్చులను చూచుకొని కాంగ్రెసు ప్రచారము యిత్యాదివిషయముల బట్టించుకొనెను. మండల కాంగ్రెసు శ్రీ ర్వా నములు యీ క్రింద వ్రాయబడినవి.

1. ఈ కేసులో శ్రీ మైశవరపు సాంబశివరావుగారిని అగ్రా నవాధిపతిగా నెన్నుకొనడమైనది.
2. శ్రీ గజేంద్ర రామచంద్రరావుగారు అధ్యక్షత వహించిరి. రాజీనామా ఉత్తరము చదివబడినది. వారి రాజీనామా అంగీకరింపబడినది. కచ్చిగంటకు చెందియు ఆయన అధ్యక్షులుగా నున్న కామలా విశేష శ్రద్ధాసహకారము సాగించుచు వారిని యీ కేసులో అంగీకరించుచు, వారి రాజీనామాను అంగీకరించడమైనది.
3. శ్రీ మైశవరపు సాంబశివరావుగారిని యీ సభాసభ అధ్యక్షులుగా నెన్నుకొనడమైనది.
4. శ్రీ మామిడి దేవేంద్రరావుగారిని శ్రీ రామచంద్రరావు గారిని యీ సభాసభ అధ్యక్షులుగా నెన్నుకొనడమైనది.
5. శ్రీ గ. రామచంద్రరావుగారి స్థానమున శ్రీ బ్రహ్మ జోస్యుల సీతారామయ్యగారిని, శ్రీ గుమ్మడిదల వెంకట గుమ్మరావుగారి స్థానమున శ్రీ గుమ్మడిదల వెంకటచలము గారిని అంధ్రరాష్ట్ర హితయోధ సంఘమునకు సభ్యులుగా ఎన్నుకొనడ మైనది.

6. అభిలషారథ కాంగ్రెసు సభాసభ వారినే యేర్పాటు కాబడిన కాంగ్రెసు సభాసభ విచారణ సభాసభ వారు యంత వరకు వారి నివేదిక ప్రచురించనందున, ఆ నివేదిక ప్రచురింపబడని తరువాత మండల కేసులో ఆయనకు అనుకూలముగాని యు, రామచంద్రరావుగారి జరుగవలసిన యీ మండల సభా సభ తిరిగి యీ సభాసభ యొక్క కార్యనిర్వాహక కమిటీవారు నిర్ణయించువరకు ప్రస్తుతము నిలుపుబేయుమని మండల సభా సభాసభాసభ వారిని యీ సభాసభ వారు కోరుచున్నారు.

7. అంధ్రరాష్ట్ర శ్రీ దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారున్న గంటలగూడెం తహసీల్దార్ గా శ్రీ కొట్ల వెంకటకృష్ణరావు బహద్రుడు గారును దేశముకొరకు ఆమె త్యాగముచేసి శ్రీకృష్ణ బస్సరావుగారు నొక సంవత్సరము విశేష శ్రద్ధాసహకారము కాబడినందున వారిని ఉచితముగా గౌరవించుటకు మన జిల్లా లోని తాలూకా కలెక్టరు ఆదర్శముగా నున్నందున యీ జిల్లా సభాసభ తరపున ఆదర్శముగా యీ జిల్లాకు ఆదర్శ నింది స్వాగతమునిచ్చుటకు తీర్మానించడమైనది.

8. 2-1-1922 నుండి 2-10-1922 నుండి 2-10-1922 నుండి అభ్యుదయ గో. జి. కాం. సంఘముయొక్క లేఖలు తనిఖీ చేయుటకు శ్రీ గోపాల్ వెంకటచలముగారిని కోరుచు 2-10-1922 నుండి తేదిలోగా ఆయన నివేదిక పంపించునని సదరు నివేదిక కార్యనిర్వాహక కమిటీవారు చర్చించి సదరు లేఖలు ప్రచురించుటకు కార్యనిర్వాహక కమిటీవారికి అధికార మియ్యడమైనది.

9. గోదావరి జిల్లా కాంగ్రెసు సభాసభ యొక్క అక్కిను పనిమాచే కార్యకర్తల మోక్షము గోదావరి జిల్లాలో జరిగిన సభా సభలకు మోక్షమును అనుసరించి అక్కిను కాంగ్రెసు సభాసభ లోనుండి ప్రచురించునని.

10. ఈ కేసులో యీ కేసు కోర్టు గ్రామములలో కాం గ్రెసు సభాసభలు నెలకొల్పబడనందున కొందరు శ్రీరా. సంఘసభ్యులు ఎన్నుకొనబడనందున, తాలూకా కాంగ్రెసు సభాసభలు ఆయనలకు వెంటనే ప్రకటించునని యీ సభా వారు మోక్షించుచున్నారు.

గోపాలపురం

(గృహ విశేషము)

శ్రీ రాజా ఉప్పాపాటి వెంకటరాజు గోపాలరాజు బహద్రుర్ బాపియర్ బాపయ్యగారి మూర్త్యుగాను గోపాల పురములో వెల్లూరుజిల్లా కారుమంచివాస్తవ్యులు, శ్రీయంత గోరాలజుల వెంకట కృష్ణయ్యగారు కలదిములనండి శ్రీరామచంద్రముగా వినిపించుచున్న సంవత్సర రామాయణము కేటితో సభ్యులైనాముగా పూర్తిగానించబడెను. ప్రతినిమన వేలకొలది శ్రీరామ గూడునుండెదవారు. 6 వ తేది కృష్ణ వా రమునాడు రాత్రి 12 గంటలు వెంకట వెల్లూరుబాపయ్య 5 గంటలవరకు రామచంద్రానందమున కన్నులపండువుగా నుండెడి యంత్యము జరిగినది. 4 తేల ప్రజలు పాదచారులై వెంకట వచ్చిరి. 4 రామభజన సభలు రాజభజనలైనవి. పంప ములు గూడ భజనలను ప్రకటన పాఠముగా నున్నది. బ్రాహ్మణులు గృహస్థులు, యువకులు బాతీయగిరిములబా.సి. శనివారము 6 గంటలకు యావచ్చుండి గోదావరితీరమున కరిగి మంగళస్థానములవలించి 3 గంటలకు మందిరమునకు చేరి. సర నిహంగుల వరమును గూర్చి గంభీరపర్యాయము నిచ్చిరి. 500 లు రాకము కానుక కిందనిచ్చిరి నాటిరాత్రి సీతా కళ్యాణము కట్టాల్సివేయు ముక్తికామయ్యగా వినిపించబడె ను. ఆదివారమునాడు మధ్యాహ్నము, దివసా ఆన్నపూర్ణయ్య గారు బ్రాహ్మణసంతకల గావించిరి. 2 వేల ప్రజలు సూర్యు ర్తిగా భజనములిరి. 2 వేల పంచములకు కూర్చుని ప్రత్యేక సంతకల చేసిరి. ఈ సందర్భమున శ్రీరాజావారు 150 లు సమారాధనచేసిరి. 4 శ్రీమలకన్నము లెట్టబడెను. అశ్వశక్తి మునకు ప్రత్యేకములు గావించబడెను. శ్రీరామగారిని అన్న పూర్ణయ్యగారు కృష్ణమూర్తిగాను సుందరంగాను పదాల వెంకటరావుగారు సుందరముల నిచ్చిరి. పోతావ్రగడ కృష్ణ మూర్తి సాంబశివరావు సుందరంగాను, పదాల వెంకటరావు ఓమారుకొండయ్యగారు విశ్వప్రయత్నముల ఫలితములే, దిగ్వి జయముగా బలిపించినది.

పాముకాటుకు శుభచికిత్స

అరటిదప్పరసము

నేను కోర్టులో నుండగా, మాయింట్ నొక కిల్లవానికి పాము కరచినది కబురుచిచ్చి. నేను వెంటనే యింటికి పోవునది కొక వైద్యుడు గామునకు వైద్యమున కట్టుకట్టి గామునకు నొక చిరు. కాని పిల్లవాడు చాల అల్పవయస్వి అని యుండెను. నేను వెంటనే వెంటిలోని శిశు ఒక పెద్ద అరటిచెట్టునకి మధ్యనున్న దప్ప లేక దూటముకన్న నీసి వానిని పిలిచి ఒక గజమునకు గజమునకు అరసము పోసి వానిచే త్రాగించిరి. క్రమక్రమముగా తుర్రవానికి మరుగుతనము కలిగి విషభాధ పూర్తిగా నివారణ మైనది. ఆపాము నచటి నారు చదిరి. అది చాల తుర్రముగా విషసన్నుతని దాట్లకు మున్నగు వారందరకు చెప్పిరి. ఇదివరకు అనీసెయ్య గర్భము దీప్తికృష్ణ సన్నము అంటియూ రసము వెల్లడిని. ఇచ్చియుండ లేదు. నేను వానితో గూడ చెప్పితిని. గ్రామములలో నుండు వారికి అరటిచెట్టు నుండుగా దొంతును గాన నివయమును బాగుగా ప్రకటించ గోరెదని పి. శ్రీనివాసాచారి (స్థిత) గారు వెల్లూరునండి వ్రాసిరి.

అంధ్రరాష్ట్ర హితయోధ సంఘము, గుంటూరు:— శ్రీయ మహాస్థానాధిపతియగు అభ్యుదయ నిలవదలచిన ప్రతి సభ్యులకు తన అభ్యుదయము ప్రతిసంవత్సరము అక్టోబరు 10 వ తేది లోపల ఆయా జిల్లాసభా కార్యదర్శులకు తెలియజేయ వలెను. ప్రతి అభ్యుదయము క్రింది నమోదాదు పూర్తిచేసి 3 వ రుసుముతో సదరు తేదీనాటికి కార్యదర్శికి బంపవలెను. నమోదాదు:— 1 పేరు, చిరునామా, 2 తండ్రి లేక భర్త 3 వీరసంభూతా లేక భర్త, 4 తాలూకా, జిల్లా, 5 వయస్సు, 6 వలము, మతము, 7 వృత్తి, 8 శ్రీయోధుని పేరు, 9 తాను కోరు నియోజకవర్గము, 10 తానే సంఘములో సభ్యుడో అసభ్యుడో మరియు సభ్యుల సంకలములు, 11 తన సంకలము, నమోదాదు ఫోటోలు జిల్లాసభా కార్యదర్శికి వ్రాసి తెప్పించు కొనవలెను. అది గుంటూరునుండి కార్యదర్శి వ్రాయుచున్నాడు.

వ్యవసాయశాఖ

ప్రభుత్వ ప్రకటనము

[వ్యవసాయశాఖయందు నూతన పద్ధతులను అమలు నం దుంచుచున్న ప్రభుత్వమువారు ఆలూరిప కలచిన విధానమును వివరించు యీ క్రింద ప్రకటనము గావించు చున్నారు.]

నూతన వ్యవసాయ పద్ధతుల కట్ట రైతులకు అభిలషి కలుగ గలందులకై ప్రభుత్వమువారు మంచి ఏర్పాటులు చేయు ట అవసరమని కాననకభ్యులు వాస్తవత్రికలు గలవలె ఇచ్చు చుండెను. ఈ విషయమై అధికముగ ప్రచారము గలవలయున నిన మందుగ పరిశోధన ప్రయత్నములు కూడ చక్కగ జరుగు చుండవలెను. కొందరు ప్రయత్నములను రిసర్చి స్టాఫ్ అవసర మని కొందరు వాదించుట పొరపాటు. పరిశోధనము చేయునా రు నూతన పద్ధతులకు కనిపెట్టుచుండవలెను. వీటివిషయమై మరొకందరు ఉద్యోగులు తగిన శ్రద్ధాసహకారము నూతన పద్ధతులను రైతులకు గలగులాభమును దృష్టాంతపూర్వముగా తెలియప రచు చుండవలెను.

నూతన పద్ధతులుగాని, నూతన ఎరువులుగాని నూతన పద్ధతులుగాని కనిపెట్టుచుండినపుడు వీటికి ప్రభుత్వమువారి అగ్రీకల్పరలు ఫాములయందు మొదట ఉప యోగించెదరు. ఈ నూతన పద్ధతి లాభకరముగ నుండునని వ్యవసాయ శాఖవారు అనుభవపూర్వముగ గ్రహించిపిమ్మట అగ్రీకల్పరలు దేమాన్యమైకురుకు చెప్పెదరు. ఇతరు రైతులకు అన్ని విషయములు తెలియజెప్పి రైతులభూమియందు ఈ శ్రాత్తపద్ధతి అనుసరించి వ్యవసాయము సలుపుటకు యేర్పాటులు చేయును. నూతన పద్ధతికి అవసరముగా సామానులను ప్రభుత్వమువారు ఉచితముగ నిచ్చెదరు. దేమాన్యమైకురుకు నితని తనిఖీ చేయుచుండును ఈ నూతన పద్ధతి కలిగిన సప్తములేక లాభమును తెలియ జేయు లేక కూడ తయారు చేయబడును. ఇందువల్ల నూతన పద్ధతుల నెట్లు ఉపయోగించ వలసివది అందుకల్ల కలుగులాభము స్పష్టముగ రైతులకు తెలియును. నూతన పద్ధతుల కలన కలుగులా భములను స్వయముగా తెలిసికొనుటచే అపద్ధతుల నుపయోగించ వలయునను ఉత్సాహము రైతులకుం దయిండును. రైతుల స్వంత ధర్మానులందు ఇట్లు చేయుటచే ఎట్టి సందేహములకును అవకాశ ముండదు. క్రమశిక్ష పొందిన దేమాన్యమైకురుకు లుండిన నూతన పద్ధతుల వ్యాపింపజేయుటకు సులభమగును. ఇది కాక వ్యవసాయ శాఖవారు ఇంకను అధికముగ ప్రచారము గలవుట అవసరము. ప్రస్తుతము వీరు శ్రమిమము తాము చేయుచున్న పనులను వివరించు ప్రకటనములను ప్రచురించుచున్నారు. ఈ పద్ధతి ఇట్లే జరుగుచుండుట యుచితము. ఈ శాఖ వారు ప్ర కటించు కరపత్రములు ప్రకటనములు వాస్తవత్రికలకు పంపవలె ను. ఇదిగ వంచిపెట్టుచుండవలెను. ఉత్సాహములందు అప్పు డప్పుడు రైతులసభలకు శాఖాధికారులు సమావేశపరచుచుం దవలెను. రైతుల ఉపయోగార్థమై పరపతి సంఘముల సంఖ్యకు అధికము చేయవలెను. వ్యవసాయము, సహకారము, పరిశ్రమ లు, విద్య, ప్రజాశోగ్యము, మున్నగు విషయములగురించి రిపో చించుటకు రైతులసభలను అధికారులప్పుడప్పుడు సమావేశపర చుచుండుట లాభకరము.

ఈ ఏర్పాటులవల్ల నూతన వ్యవసాయ పద్ధతుల రైతులకు అభి రుచి కలుగునని ప్రభుత్వమువారు నమ్ముచున్నారు. అధిక సౌకర్య ములతోడ ఉద్యోగుల సంఖ్యను పెంచించి ఇంకను అధికముగ పనికొనసాగించుటకు వీలుండును. ఈ రాష్ట్రపు ప్రధాన పరిశ్రమ యగు వ్యవసాయాభివృద్ధికి ప్రభుత్వమువారు గావించుచున్న ప్రయత్నములవల్ల ప్రజాహితములు వాస్తవత్రికలు సాధ్యమై ప్రకటించు తగు విధమున తోడ్పడవలయునని ప్రభుత్వమువారు కోరుచున్నారు.

తూర్పు కృష్ణా జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘము:— ఈ సంవత్సర ముండి వెంటనే నెలలో గూడల జరుగవచ్చు అభిలషారథ కాంగ్రెసుకు ఈ జిల్లానుండి ప్రతిసభ్యులకు పంపవలయున్నది కాననకభ్యులు కాంగ్రెసుకు ప్రతినిధిగా వెళ్లగోరువారు ఈ శిక్ష 20 వ తారీఖునాపుక జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘ కార్యస్థానము బాద రుకు మాలో చెందవారికి కిను ప్రత్యేక బహుమతి పంపగోరె దను. దరఖాస్తుతో 2-10-0 రుసుమునకు పంపవలెను. ప్రత్యే కముగా గ్రామసంఘములకు నోటియు పంపవలెను. దరఖాస్తు ఫాములు నుండకు అగ్రాధిక్రూసి తెప్పించుకొనవలెను. అని మూర్తి కృష్ణా జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శిగారు బాదరవరండి వ్రాయుచున్నారు.

జూ బు లు

వికృత ప్రాంతాల ప్రేమ

మన రాసు అందు సదగదుమరలా రైలు వాస్తవ్యులు
రైలులో నూలూచుచున్న తడవును మధ్యలో కారెపాటు
అనుపేక్షతో నూతనముగా ఒక్కప్రేమను ఆరంభించవలయు నని
అలాచనలో ముందుకువచ్చి, ఈ విషయములో రైలువే ఆధి
కారములు మిక్కిలి చదువరి యీ ప్రేమనును క్షణంలో ఆరం
భించుదునని ప్రార్థించెదము. మరియు నీ ప్రకారము చేయుట
వల్ల రైలువే ఆధికారములకు సులభమయిన ప్రయోజనముల
యందును మిగుల లాభించుముగా నుండును గనుక వారల
ఈ విషయముతో గొప్పయోచన చేయుదునని ప్రార్థించు
చున్నాము. అని గ్రామస్థులు రైలువే కంపెనీవారిని కోరు
చున్నారు.

కమ్యూనికేషన్ బహిరంగసభ - పాటుపుగల్లు.

కృష్ణాజిల్లా

కమ్యూనికేషన్ బహిరంగసభ 8.10.1922 తేది సాయంత్రం
3 గంటలకు గుడివాడ తాలూకా నూల్ల వాస్తవ్యులను
భూస్వాములను సహజాభిమానులను రాజమహేంద్రవరము నైసి
మహారాజ శ్రీ పద్మవేణి మల్లికార్జునుల చాదరణతో యాధి
పత్యముక్తికడ సమావేశ మయ్యెను. తత్సమావేశమునకు
మ.రా.రా.శ్రీ, రాయబహద్రుల కోరికపూర్వకముగా నూల్ల వాస్తవ్యు
లచాదర, కొమ్మచెట్టి పట్టాభిరామ చాదర, మున్నగు మహా
నీయులు పునః రెండు సేల మంది సభికులు వలగ్రామముల
నుండి దయచేసిరి. ప్రధమమున దైవప్రార్థన పద్మవేణి చిన
కామయ్య చాదరగా రివేల్చిరి. తిక్కాకట్టి గ్రామసాధికరిగారి
పుష్పమాళాలంకరణలం చేసి ప్రార్థన తాళివాడచిన చిన
వీరభద్రయ్యగారిచే వ్రాయబడిన స్వాగత పంచరత్న పద్యము
లను శ్రీయత చలరాని చినవీరయ్య చాదరగారు చదివి యాద్య
తీస కల్పించిరి. అంత గ్రామసాధికరిగారు తమ మృదువునకు
గంభీరభాషణములతో సభ్యులపైతిక సంస్థానాధికము
సంఘ పురోధిత్వధి విషయమును, గురించి విపులముగ సభ్యు
నించి తమ సహజోదారహృదయమున వెల్లడించుచు సభ్యు
లందరచొర్ర నోలబడుటకు; ఈసంఘ మూలధనమునకై
అయిదుసేల రూప్యములను విరాళ మొసంగిరి. సాంఘికమహా
శయులు ఆ సేవ లుపద్యసించిరి. రాత్రి 8 గంటలకు సభ జయ
ప్రదముగాముగి నెను. అని కమ్యూనికేషన్ బహిరంగసభ కార్యదర్శి
ఈడుపుగల్లునుండి తెలుపుచున్నారు.

శ్రీ జాతీయవిద్యాలయము. తణుకు

దీపావళి భిక్ష

అయ్యలారా! ఈవిద్యాలయము శ్రీచేభక్త కొండావెం
కటప్పయ్యసంతులనాదిచే 1921 తేదీన తెనాలికి యిప్పు
టివరకు తాలూకావాస్తవ్యుల సహాయముతో జయప్రదము
గా నడుపుచున్నది. రహస్యి రెండువందల పావుర వారి
కలు పదివేలగతులవరకు విద్యుఃస్వసింహులున్నారు. పిల్లలందర
కును ఉచితముగా చదువు చేస్తుచున్నారు. ఇక్కడ వనదేశ
ముయొక్క సాంప్రదాయములకు అనుగుణముగానుండి జాతీయ
తాభివృద్ధియగు భద్రులమీద విద్యుఃప్రసవించుచున్నది. తెనుగు,
హిందీ సంస్కృతము, ఇంగ్లీషు, మొదలగు భాషలకు, దేశ
చరిత్ర గణితము, భౌగోళికము, ప్రకృతిశాస్త్రము మొదలగు
శాస్త్రములను, చిన్న చిన్న చేతిపనులను నేర్పుచున్నారు.

ఈ విద్యాలయముయొక్క పోషకాభివృద్ధి బాధ్యతలు
యీతాలూకా ప్రజలమీదనున్నది. క్రిందటివర్షమున ఈ
దీపావళిపనులకు రోజుకు రు. 8.00 లు ఈ విద్యాలయమునకు
కానుకగా యీ తాలూకా ప్రజలచే నియ్యబడినది. దానికి మే
మొతయు కృతజ్ఞులమై యున్నాము. కాబట్టి ప్రతిపురుషుడు
ప్రతిస్త్రీయును తనకైతికలని యాపందగు రోజుకు రూ. 100
పెట్టు భవములో కొంతభాగమును యీ సంస్థానికి అలవదించునది
కానుకగా నోపిగతాలూకా యొక్క విద్యాభివృద్ధికి తోడ్ప
డగలదులకును తనమిత్రులందరిని యీ ప్రయత్నముతో ప్రో
త్సహ పెట్టగలదులకును ప్రార్థించుచున్నాము.

ఇట్లు విద్యుల

పానుగంటి అన్నాజిరావు,

తణుకు, 10-10-22 పాలకసంఘ కార్యదర్శి.

చిల్లర నిర్బంధము.

జవాబ్ అబ్దుల్ సతారు సాహెబ్ గారు తిరుపతిలో ప్రము
ఖులగు వర్తకులను కాంగ్రెసుసంఘములలో శ్రద్ధవహించి పని
జేయువారును నైయున్నారు. ఈయన ఆదర్శిక్కు ముందుగా
దీపావళికి టిపాసులనుమ్మకొనుటకు లై సెన్సు చేసెను. అంతటిని
లై సెన్సుచిచ్చితః కేసుయందుకుటకు గల కారణ మరసింపవచ్చును
మాస్తా సంపాదకత్వరూపము సాహెబుగారు తమయొక్క స్వయం
ముగానర్జ్యపరచెనని యుత్తరవ్రాసగలడు. తనకు విలువనీసిన
కారణమును జరుగజూపు ఫలితమును ముందుగానే గణించికొని
అయిన కత్తెకడు ది ర్శిం ప లే ను. సాహెబు గారు
మొన్న తిరుపతి అంగారాజమోత్సవమున ప్రాముఖ్యము వహించిరి.
చిత్తూరుగవతు వచ్చిరి. కొంతకాలము తిరుపతి భిక్షాభివృద్ధి
సంఘాధ్యక్షులుగనుండిరి. ఇట్టివారిని కత్తెకడుగారు మందలించి
వలసరియొందిరి. బహిరంగముగా అమృతసరమున గొట్టికట్టుల
కొట్టుటమందిరిగాని ఇక్కడ పోటుల పోలు నిట్టి చిల్లర నిర్బంధ
ముల గావించుట అచితము. ఇట్టి చిల్లర నిర్బంధములకలన ప్రజాని
శ్చయము సదలనని తలంచుట ప్రమ. వివాదుకిక్కిలి యిట్టిచర్య
లవలన ప్రజలనిశ్చయము మరింత దృఢమగును.

కే. రాజగోపాలాచారి.

జిల్లా కాంగ్రెసుసంఘ కార్యదర్శి.

ఆస్పత్రి-అన్నిదేశము

జమలయన కంటే ధర్మమునువలననే యెట్టికార్యము
నైనను నులభముగా సాధింపవచ్చునని శ్రీమహాత్ములు చెప్పని
రోజొకటి కలదా? అట్టి ధర్మములను దే వాధారణదే నాయకు
లుగాని వారి అనుచరులుగాని అంటున్నామ. మహాపాప సహ
రజార్యమై పనిచేసి కారాగారా బద్ధులుగా గాని, సంఘ బహి
స్కారమును గాని పొందిన మహాపాపియులు మచ్చున కొక్క
లైనను లేరట నిర్విచారము. తక్కిన విషయములలో దీర్ఘ
వాగ్దానమును, గంభీర ఉపవాగ్దానముల నిచ్చి తమ వాళ్ళటి
కమను బాపు దేశసేవకులు యీవిషయమై మానము వహించు
చట జూడ చాల ఆశ్చర్యముగానున్నది. దేశసేవలార! ఎన్ని
సేల సంవత్సరముల నుండియో ఆస్పత్రికా మహాపాప పాశ
బంధముచే కట్టబడి, దారిద్ర్యోప దాగ్యమహాములచే కండు
చున్న ఆరుకొట్టడజల మగు మమ్ములను (నిమ్మజాతులను) బం
ధవిముట్లను చేయించు మహాత్ములు తీర్మానములలో, సభి
కలలో, గవలలో నెంత నొక్కి-చెప్పినను, చెవిటివానిముంజు
శంఖముచినవందమాము. కడుపులోలేనిది కొనించుకొనిన
వచ్చునా యను సామెతకలె నున్నది. గతసంవత్సరము దీశంబరు
చాటికి స్వరాజ్య మిషన్ కమిటీకి, ఎందరెందలు మిషములు,
బంగారాశ్రావులు, పసారాజులు గొట్టిగించుకొని, "అంటు
వోమమును మంట పెట్టండి! పంచములు మసాదరులు త్రాగుడు
మాడండి, రాట్టును త్రవ్వండి" అని కొందలు కేరుకొరకు దేశ
భక్తిని వెల్లడించు నూచన కెన్నో కనబరచి, కరతాళములు మి
న్నముట్ట సభలలో గంభీరోపవాగ్దానము లిచ్చిచే కడు వారు
పురాణదైరాగ్య మలంబించిరా దేమి? స్వాతంత్ర్య దీపావ
రాలు, స్వాతంత్ర్యకల అనేక కష్టములకు కలయెగ్గు ఆపార
మైన దేశసేవా ధురంధరులు లేరని నాయత్రిప్రాయము కారు.
అంటువోమ నివారణార్థమై తయ్యారాలు పూయట తప్పనియను,
నిష్పక్షపాత బుద్ధితో పనిచేయువారు లేక్కరు మిక్కిలితక్కు
వనియు, శ్రీమహాత్ములు, మహాభాగ్య, నైపూణ, లజపతిరాయి
పండితులు శంకరాచార్య గురువులు మొదలగు దేశభక్తాగ్రస
రులు, యీసమస్య పరిష్కరింపుభారము, సత్వర స్వరాజ్య
మపేక్షించు ప్రతి భారతీయునిపై మాపబడియున్నది సభ్య
మనే యుండిరి. మీరు వినుచునే యుండిరి. కాని జరిగెనట్లంటే
తీర్మానములు బలుగుమనే యున్నవి. తీర్మానములకు, సభ
లకు, ఉపవాగ్దానములకు తాజేలేదని శ్రీమహాత్ములు, చెప్పు
వదాహర్యములను స్మరణకుచేచ్చుకొని కార్యకారులై ప్రజా
శంకెదరు.

సేవాశ్రమము గుడివాడ 10-10-22. రాయుడు గంగయ్య

గుంటూరుజిల్లా కాంగ్రెసుసభవారి సమావేశము:-
ఈనెల 4-10-22 తేదీన గుంటూరుజిల్లా కాంగ్రెసు కార్య
నిర్వాహకసభవారి ఏర్పాదిన కమిటీ మొదలగు ఈ నెల
18-10-22 తేదీవరకు ప్రచారము చేయుటకు తీర్మానము
చేసెను. ఈనెల 18-10-22 తేదీ గాంధీమహాత్ముని శివోదిన
ముగాన వాడీప్రచారము ప్రారంభించుట వాగునని తలంచి
సభకు ప్రోగ్రామును మార్చునందుకు కుమించబడినాను. సభకు
కమిటీలో సభ్యులందరను 18-10-22 తేదీకి మృగామమగునంది
మొదలగుచేతుచేతుచున్నాను. 19-10-22 తేదీ లగాయతు
ఇదివరకు ప్రోగ్రాములో సహావరించినగ్రామాదులకే ప్రచా
రము చేయుదురు అని నందిమొగునుండి కన్సెగంటి నూర్యనా
రాయణ మూర్తిగారు వ్రాయుచున్నారు.

హిందూసంఘసంస్కరణ వివాదములు- తెనాలి

ఆంధ్రదేశమున సంఘసంస్కరణోద్యమము అంతరించినద
నియు సంఘసంస్కరణము పూర్తిగా విఫలమయినదనియు శిం
దరు మహానుభావులు తలచుచున్నారు. కాని దేశముగండు హిం
దూసంఘము ఎట్టేటిమార్పును పొందుచున్నదో మాత్మబుద్ధితో
విచారించిన తెలియుగలదు. అతిబాల్యవివాదములు, నిర్బంధదైధ
వ్యము మొదలగు భూరచరాచారములకున భూమిపాత్య, శిశు
వాత్యాది మహాపాతకములకు నిలబడు, న్యభిచారాది మహా
దోషములకు ఆకరమై, అంతశంకట హిందూసంఘము ఎట్టిప్రేర
ణితకీ వచ్చుచున్నదో చూచుచున్నాము. ఇట్టి దురాచారముల
నండి హిందూసంఘము నుద్ధరించుటకు, ఆంధ్రదేశోద్ధారణకు
ముఖ్యపురోహదును, నిరపమాన స్వాధ్యక్షాగ్రీయు, దురాచార
భూయిష్టమును సంఘము నుద్ధరించుటకు శివితాంతమునకును
ద్విశిషోత్సాహముతో పోరాడినధీరుడును, అగు రావులవా
ద్దరు కీ॥ శే॥ కందుకూరి వీరేశలింగముపంతులుగారు నాటిసవీజ
ములు దినదినప్రవృద్ధమైన కార్యరూపమును దాట్టుచున్నదని
తెలిసికొనుటకు ఆనందింపవలసియున్నది.

తెనాలి- సంవత్సరములక్రిందనే సంఘసంస్కరణమునందు
ముందంబ చేసి, అనేకమంది బాలింతకుపుల నద్దరించుచున్న
మృ॥రా॥ తురుమెళ్ల వెంకటసుబ్బారావుపంతులుగారిని ఎరు
గనివా రుండరు. వీరప్రస్తుతము తెనాలి వాస్తవ్యులుగాయు
న్నారు. స్వదేశోద్యమచందుగుడను ప్రథమమునందయు
వీరు పట్టుదలతో పాటుపడుచున్నారు.

శ్రీసుబ్బారావుపంతులుగారిమార్గములైయు, ముగుణగతియు,
విద్యావతియునగుచి॥ సాంపద్యారతికన్యకను, తెనాలివాస్తవ్యు
లును కొమ్మూరి సాంబశివరావు పంతులుగారి పుత్రులును. అగు
వెంకట్రామయ్య గారికిని 2-10-22 వ-తేది సోమవారము తెన
ాలిలో అత్యంతభక్తివముగా వివాహము జరిగినది. వరుసకు
గుమారు 20 సం॥ల వయస్సు. ఇంటరుమీటియేటు ప్యాసయి
యుండెను. వీరిది ఆంధ్రదేశములో సిరి, నుగునంపదలయందు
నేలెన్నిక గాంచిన కుటుంబము వరునితలిదండ్రులు, అన్నద
మ్ములు, అక్క-చెల్లెండ్రు, బంధుమిత్రులు, తెనాలివచ్చి విడిది
దిగి ఎట్టిభేదమును లేక వివాహకార్యమున సకలవిషయములలో
పాల్గొనిరి. వరకట్నమున కానించక, సంఘ సంస్కరణమే
ప్రధానలక్ష్యముగా పెట్టుకొని, విరతతూద్యాహుకుటుంబమునకు
జెందిన కన్యకు స్వీకరించి, విద్యావంతులమనియు, నాగరికుల
మనియు, స్వాతంత్ర్యప్రియులమనియు నటించుచు వరవికాశ
కన్యాశ్రయములను మానాభిమానములు విడిచి చేయుచర్యకు
రాక్షసులకు మార్గదర్శులై ఆంధ్రాగోమనకు అదర్శులైన
కొమ్మూరి వెంకట్రామయ్యగారి, వీరి తలిదండ్రులను ఎంకయు
అభినందించుచున్నారు. ఈనూతనదంపతులను, వీరి యభయలు
తలిదండ్రులను శ్రీ శ్రీ పురాత్నగుడు అయ్యరాజోత్సవ
ర్యాభివృద్ధి గావించుగాక !

సుబ్బారావు పంతులుగారి కుమారుని యువనయనము
గుడను ఆచార జరిగినది. బంధువునుండి మృ॥రా॥రా॥ కావా
శ్రీరామశాస్త్రి, పోడవలపు జగన్నాథరావు, తెనాలినుండి
చేరలూడి తోగి నూర్యపకాశరావుపంతులు శిలపాలెమునుండి
అయ్యలూరి వెంకటప్పయ్యపంతులు, గుంటూరునుండి అధికారాపు
రపు గండివరావుపంతులు, ఏలూరునుండి వెల్లంకి కృష్ణమూర్తి
తెనాలివాస్తవ్యులగు నెలమూరి నరసింహారావుపంతులు, వద్ది
పాటి వెంకట్రామయ్యపంతులుగార్లు సకలకుటుంబములతో వివాహ
యువనయనములకు వచ్చిరి. వీరిందరును విరతతూద్యాహులు
చేసికొనినవారు. వరియు తెనాలి ప్రముఖులు అనేకమంది
పూర్వార్థుల లగు బ్రాహ్మణులు వివాహమునకు వచ్చి
నేవోక్తముగా దంపతుల నాకిర్పడించి చందనతాంబూలాలను
గైకొనిరి. అనేకమంది నిర్మలముగా వచ్చి భోజనములు చేసిరి
మరునెడము తెనాలివాస్తవ్యులగు వద్దిపాటి వెంకట్రా
మయ్యగారి ఇంటిలో విరతతూద్యాహులు జరిగినది. వరుడు
ద్దిగిరాల మోన్నూలులో సహాధ్యాయు లగు మృ॥రా॥
పి. రావుచంద్రారావుపంతులుగారు, వయస్సు 26 సం॥ల. కర్నూ
ఏలూరునుండి వచ్చినది. కె. మాణిక్యంబ, వయస్సు 18 సం॥
త్సరములు. వివాహము కాస్తోక్తముగా జరుపబడినది.

విలూకు. 7-10-22. వెల్లంకి కృష్ణమూర్తి.

వైద్య రత్న పండిత డి. గోపాలాచార్య గారి

జ్యోతిషములకు

భృగువతి

నంబి

బహువర్ణములగు మనుజుల మూర్తి మార్గమునుండి చిముకలై ప్రవించుచుండెడి, తెల్లతెగ, పచ్చతెగ రక్తతెగ నీరు చురుకు నాశ్వరము మూత్రము బొట్టు బొట్టు బడుట మాటి మాటికి మూత్రము విసర్జన చేయుట పాత్రికడుపు నరములు తిగదీయుట మూత్రము వచ్చినట్లు అనుమానము గలుగుట యిటువంటి లక్షణములు గల తెగతోగ సామాన్యములను మొదలంట, నివర్తితయైన, మరయు నూతనముగ సంభవించిన తెగతోగములను! 48 గంటలొపుగ గుణమును బొందించును. మూత్రనాశమును. కస్తీతి (అనగా మూత్రపుత్తి) కుభ్రపరచి నరములకు అధిక బలమును కలుగ జేయును. క్రయము బుడ్డి 1-కి రూ. 1-12-0 ప్యాకింగు మరియు పోస్టేజీ వసూలు చేయగా నివర్ణలయును. మా మందుల జాబితాను, కోరువారికి ఉచితముగా పంపబడును. ఆయుర్వేదాశ్రమం, నెం. 41 ఆచారపుకవిధి, మద్రాసు. తంజిల్కడన్:—పంజిట్, మద్రాసు.

ప్రతియింటిలో నుండవలసిన సుప్రసిద్ధావధముల నేల కొనలేదు?

1. తోరణమహార కస్తూరిమూత్రము శుభములకు వాడుక నాశ్వరము అతిశక్తికరముగ నున్నది.
2. విశ్వావే కవిరాజ్, విష్ణుచక్రవర్తి వైద్యశాల, 9-41 కాల్వబజారువీధి రంగూను, బాగ్న.
తోరణమహార కస్తూరిమూత్రము విశుద్ధత గలది సకలవిధ రోగములను పూర్తిగా నాశుచేయును.
250-300 మూత్రముల సీసా 1-కి ధర 0-4-0 1 మొదలు 6 సీసాలవరకు రూ. 1-4-0
బాలసుఖోదయ (బిడ్డలపాలిటి సంరక్షిని)
ఇది నిలువల వనమూలికలచే కాస్తోక్తముగా లయా
రక్షయబడిన రసాయనము (టూనిక్) 5 నెలల బిడ్డ మొ
దలు 15 సం॥రము వయస్సువరకు ఉపయోగించ తగినది. తోరణ కస్తూరిమూత్రము తీసుకొనిన చాలాను. చక్కగా
సకల వ్యాధులను పోగొట్టి మంచి రక్తమునిచ్చి శరీరము
నకు మంచికాంతి నిచ్చును. బుడ్డి 1 కి ధర రూ 0-12-0
బుడ్డి 1 కి ధర రూ 0-12-0
జీవకాంత తయిలము
(శ్రీ ది మం దు)
బిడ్డలు, పెద్దలు కొన్ని చుక్కలు మూత్రము కాఫీ
లో లేక చక్కెరలో తీసుకొనిన చాలాను. చక్కగా
గ్రహణమగును. బలహీనము కడుపునొప్పి యుండదు.
బుడ్డి 1 కి ధర రూ 0-12-0
జాగ్రత్తనుండు:—మా కాతాచార్య నాశ్వరమూత్రము నాశుచేయుచున్నట్లుగా, నెం 831 కంటు శెట్టివీధిలో మా ప్రాంత
కెంకయొద్దము. తప్పక ఎల్లరు ప్రోత్సాహ మొనగ కోరెదము. వి. పి. ఆర్థుల మద్రాసు ప్రాంతమునకి శంకరదేవు.
301-594) శాశ్వత వెంటకటాచల వండితులు శ్రీకృతారాధువ వైద్యశాల మొనారు. (1)

ముఖ్య గవనింపు (2942)

మోగ్యతాపత్రములు

నేను పేగుల సంబంధమైన వ్యాధిచే 7 సంవత్సరములనుండి బాధపడుచుంటిని. డాక్టర్ నిటి దుర్గా మెడికల్ హాల్ వాల్కొజిక అనేది స్పెషల్ డిపార్టుమెంట్ నేవించిన తరువాత స్వస్థమయ్యెను. (4)

ఉజ్జయిని } ఎల్. సి. కపూర్,
28-9-18 } టెట్ ప్రాజెక్ట్.

సర్వవృద్ధి వివనంబిని (రిజిస్టర్)

తేలుట్టిన తరువాత ఈ ఔషధమును వాడిన విషమును తీసివేయుటయేగాక బాధ ను పూర్తిగా పోగొట్టును. వెల పాకెట్లు రూ. 0-8-0 పోస్టేజీ 0-6-0, 4 పాకెట్ల కొన వారికి పోస్టేజీ ఇవ్వాలి. 1 డజన్ ప్యాకెట్లు 5-0-0, పోస్టేజీ ఇవ్వాలి.

చిరునామ:— రాజలక్ష్మీ కంపెనీ, నెం. 41 నంబులయ్యల వీధి, మద్రాసు.

గంధర్వ కళ

వీర్యవృద్ధికి వేరు పొందినది

ఇది గంధర్వులచే కనిపెట్టబడినది. గంధర్వులచే వాడబడినది. గంధర్వులచే మానవుల కనుగొనబడినది. కావుననే దీనికి గంధర్వకళ అని పేరు. ఆమోఘము. నలుబది దినముల మందు. ధన 4-0-0 లు మాత్రమే.

గంధర్వ ఘోషాస్త్రీ, నాయకులు, గోదామణియ్యలు.

వనాపధిసర్వరిల్లా

రక్తహీనతను పోగొట్టి రక్తమును పరిశుభ్రము చేయుట యందు పేర్చెనక గాంచినది ధర 1-10-0 ఇండియా సిలోకొనందు ఎచ్చటికైనను తపాలాఖర్చు ఉచితముగా పంపబడును.

విలాసము పి. డి. సావంత్ నెం 144 మనవూడి, బొంబాయి

మూల శంఖ

బయోనే బివాసీర్:— అనగా విశేషమయ్యే ప్రకృత శమందు పుట్టుకకృత, యిదిమిగుల ప్రాచుర్యము; దీనినే ఆరోగ్య రోగము అందురు. యీ రోగము విశేష ఉష్ణముచేతను, అతి సంచారాది వ్యాపారములచేతను సంభవించుచున్నది. గుడస్థానమునందు రక్తనాళము వృద్ధిమై తద్వారా మొలకలుపుట్టును దీనికి “మూలరోగమనియు” “శుక్రావమనము” పేరు కలవు. ఇది పలువిధములుగా నున్నది. (1) రక్తమాలము, నలముతో నెత్తురుపడుట, (2) అర్ధమూలము, జిగురుగా చీమువలె నీరు ప్రవించుట, (3) శుక్రమూలము, అసహ్యము విలవైయుండుట. (4) బాల్యమునుండియు అడుగుదిగి యుండుట. (5) లోపలనే గుడముబడి కట్టుకొనియుండుట, నెలుపల గుడముబడి కట్టుకొనియుండుట, మొలకలుకలిగియుండుట, అయిదులోనుండి, మలము నెడలనుపుడు నొప్పి కలిగియుండుట మలము తెల్లగా ప్రవించుట, మొదలగు లక్షణములు కలిగి యుండును. మూలవ్యాధి, ఉష్ణము అధికమగునపుడు నొప్పియు పోటును, తీటుయును, మంటయును కలిగియుండును. నైశిధ్యబడిన దుర్గుణములన్నియు ఒక నెలదినములు మామూలశంఖ నివారికి నేవించిన నివారణయగునని ఘంటాపదముగా చెప్పి గలము. యీ ఔష్యధము మామెరుకునే చాలయందికి అన్యులముగా గుణము చేసినవిదన, అసాధము విదన ప్రకటన చేసి యున్నాము. వైద వ్రాయుట చేమియు అవసరము లేకనే ఒక నెలదినములో ఈ మూలశంఖ రోగమును నివారణచేయును.

వ్యాధి వివరము వ్రాయుచు అర్థపు పంపవలెను. 1 నెలకు సరిపడుమందు 1 డబ్బీ రూ 2-0-0 లు

రెడ్డి అందుకంపెనీ, గోపాలపురం.

రాబోలుతాలూకా, కొత్తపేట పోస్టు, గోదావరిజిల్లా.

గజికి తైలము

గజ్జ, చీడ శరీరమంతట వ్యాపించి ముఖముగ చిన్నపిల్లలకు విశేష బాధను గలిగించుచున్నది. ఈ తైలమును నాలుగుపుటలు రాదిన తప్పక పని చేయును.

అన్యులంజనము డిప్, మద్రాసు.

ప్రకటన

కొత్తక్యాంపు ఫర్నిచర్ శాల

సామానులు మేల్లెనవి. ధరలు సరసము.

వలయువారు క్యాటలాగు నిమిత్తం వ్రాయించేడి. పి. వీరాసామినాయుడు అందుకో, నరసారావుపేట, గుంటూరుజిల్లా.

స్వదేశీ దీపములు

ఇది కత్తిలేని ఇత్తిడిచే హిందూ దేశ కర్మాగారమునందు చేయబడినది.

దీనిలో రెండు ప్రాప్తవత్తులను పెట్టుటకు మొదలుగలవు. ప్యాకింగు వి. పి. ఖర్చులతో సహా 1-కి ధర రూ. 10-4-0 లు మాత్రమే.

ప్రాప్తవత్తి మొరలు లేకుండ ఉంచవత్తుల నుండు మొర కావలసినవారు వివరముగా తెలిపిన ఆ ప్రకారముగా తయారు జేసి పంపబడును.

ఉత్తరములు ఇంగ్లీషులో వ్రాయవలెను.

S. RAMA Aiyer, P. O. No 238, Calcutta

తిలకింపుడు!

కొనుడు!!

ఆంధ్రసోదరులారా!

దీపాళి పుణ్యదినము త్వరలో రాబోవున్నది గదా! ఆరోహణమాత్రంబట్టల ఫలించుట సహజముగనున్నందున, మేము స్వయముగా పట్టు, వై పంచన చేయించి వారము. ఇది వారం గులలో తయారు చేయబడి మిగులసొంపుగను, పరాసుదేశమందలి మ్యాసి యమునందు నేటికే భద్రముగా వింపబడి యుండుడక్కా వృద్ధులకలెకే యుండును. దీనివెల 1-కి రూ 3-12-0; 1/2 డజను 10-8-0

90 అంగుళములు పొడవు 40 అంగుళములు వెడలి.

మేనేజరు, రవీనా అందుకంపెనీ

పోస్టుబాక్స్ నెం 1249 బరు మద్రాసు.

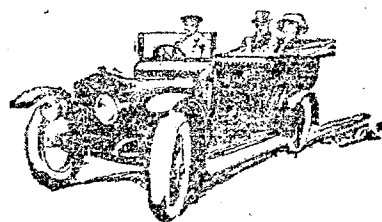
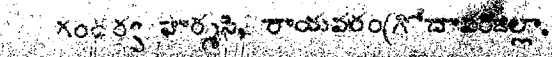
ఎస్. మోహిచ్చీన్, ఎమ్. ఖాసిమ్

సాహెబ్ అందుకో

ఫర్నిచర్ మేకర్లు, నరసారావుపేట, కొత్తపాపు మేల్లెన గృహోపకరణములు ధరలు సరసము, ఒకసారి అర్జరునుపంపి పరీక్షించుకోలేదము

ఆటపచ్చ క్యాంపువాసు నేనుబడిన క్యాంపుమంచము

సాధారణ క్యాంపు వాసు చేయబడినది 1-కి ధర రూ 14/-
శుభమునకుగై నిజముగ 1-కి ధర రూ 12/-
పరదాలు, కోడులు, దానము 1-కి ధర రూ 1 1/8/-
క్యాంపు ఇనుపమడుపు తుడి దుడ్డి 1-కి ధర రూ 7/-
వారతలక 1-కి ధర రూ 1/-
క్యాంపు ఇనుపమడుపుకుద్ది ఇనుప ఆరముతో సహా 1-కి ధర రూ 4 1/2/-
క్యాంపు కర్చి అమ్ములేకుండా 1-కి ధర రూ 3 1/4/-
క్యాంపు ఇనుపపట్టాలు 1-కి ధర రూ 2 1/8/-
క్యాంపు ఇనుపపొట్టింగు మేనా 1-కి ధర రూ 8/-
క్యాంపు కర్చి 1-కి ధర రూ 4/-
పూగు (రాకింగు) మర్చి 1-కి ధర రూ 6/-

ఈ పాఠశాలలో విద్యార్థులు 100 ము పాఠశాల
కట్టిన, 2 మాసములలో మోటారు డ్రైవర్లుగా
తయారై సర్టిఫికేట్లు గవర్నమెంటు లైసెన్సు
పొందగలరు. బస్ దొరకును. (II)

GALLEY'S MOTOR INSTITUTE.
Post Box No. 1004, Kilpauk Madras.

మలయ చంద్రశవరి

గనెరియా అను తెగతోగమనకు వేకారము

శ్రీధర్మశాస్త్రము లేదు. వివాహాంతో జరిగే లేదు.
వేదాదులు, లేలువు, పన్ను, అమల మూలములు
విధములు నే గ రో గ ము ను మూలములు
పుట్టలలో మూలములు. శ్రీమద్ భగవద్ గీత
సాధులమే మూలము ఇది గానామములు.
(1251) దేవుడు 18 ములు 2.4.

గంధర్వ హార్మనీ, రాయవరంగి దామినిల్.